

Bank Spółdzielczy
w Jastrzębiu Zdroju

rok założenia 1897

Załącznik nr 1

Uchwały Zarządu Banku nr 178 / 2018

z dnia 29 marca 2018

Uchwały Rady Nadzorczej Banku nr 26 / 04 / 2018

z dnia 23 kwietnia 2018

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI BANKU SPÓŁDZIELCZEGO W JASTRZĘBIU ZDROJU ZA 2017 ROK

Zarząd Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju stosownie do wymogów art. 45 ust. 4 w korespondencji z art. 49 ust. 1 Ustawy o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku (DZ.U. z 2016r. poz. 1047 j.t. z późniejszymi zmianami) przedkłada Sprawozdanie z Działalności Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju w roku obrachunkowym 2017.

INFORMACJE OGÓLNE

1. **Bank Spółdzielczy w Jastrzębiu Zdroju** jest spółdzielnią prowadzącą samodzielnie i samorządnie swoją działalność na podstawie obowiązujących przepisów prawa, a w szczególności:
 - 1) Ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, zwanej dalej: „Ustawą”,
 - 2) Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe, zwanej dalej: „Prawem bankowym”,
 - 3) Ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze, zwanej dalej: „Prawem spółdzielczym”,
 - 4) Ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, zwanej dalej: „Ustawą o rachunkowości”,
 - 5) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zwanego dalej: „Rozporządzeniem 575/2013”,a także na podstawie Statutu.
2. Przedmiotem działania Banku zgodnie ze Statutem są następujące czynności bankowe:
 - 1) przyjmowanie wkładów pieniężnych płatnych na żądanie lub z nadejściem oznaczonego terminu oraz prowadzenie rachunków tych wkładów,
 - 2) prowadzenie innych rachunków bankowych,
 - 3) udzielanie kredytów,
 - 4) udzielanie i potwierdzanie gwarancji bankowych, emitowanie bankowych papierów wartościowych
 - 5) przeprowadzanie bankowych rozliczeń pieniężnych,
 - 6) udzielanie pożyczek pieniężnych,
 - 7) operacje czekowe i wekslowe,
 - 8) wydawanie kart płatniczych oraz wykonywanie operacji przy ich użyciu,
 - 9) nabywanie i zbywanie wierzytelności pieniężnych,
 - 10) przechowywanie przedmiotów i papierów wartościowych oraz udostępnianie skrytek sejfowych,
 - 11) udzielanie i potwierdzanie poręczeń,
 - 12) prowadzenie skupu i sprzedaży wartości dewizowych,
 - 13) pośredniczenie w dokonywaniu przekazów pieniężnych oraz rozliczeń w obrocie dewizowym - przekazy pieniężne dokonywane są za pośrednictwem Banku Zrzeszającego.

Czynności bankowe, o których mowa pkt. 3, 4, 6 i 11, Bank Spółdzielczy może wykonywać z osobami fizycznymi zamieszkującymi lub prowadzącymi przedsiębiorstwo na terenie działania Banku lub z osobami prawnymi i jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej, a posiadającymi zdolność prawną, mającymi siedzibę lub jednostki organizacyjne na

terenie działania Banku. Czynności bankowe, o których mowa w pkt. 4 i 11 Bank Spółdzielczy może wykonywać w zakresie i trybie uzgodnionym z Bankiem Zrzeszającym.

Bank wykonuje również następujące czynności:

- dokonuje obrotu papierami wartościowymi, w tym zakupuje obligacje skarbowe, bony pieniężne oraz obligacje komunalne,
- dokonuje, na warunkach uzgodnionych z dłużnikiem, zamiany wierzytelności na składniki majątku dłużnika,
- nabywa i zbywa nieruchomości,
- świadczy usługi konsultacyjno-doradcze w sprawach finansowych,
- świadczy usługi finansowe w zakresie pośrednictwa przy zawieraniu umów ubezpieczeniowych, pośrednictwa w zbywaniu i odkupywaniu uczestnictwa funduszy inwestycyjnych,
- przyjmuje i przekazuje drogą elektroniczną wnioski o pomoc państwa w wychowaniu dzieci.

Ponadto Bank prowadzi działalność społeczną i oświatowo - kulturalną na rzecz swoich członków i ich środowiska.

3. Siedzibą Banku jest Centrala znajdująca się w Jastrzębiu Zdroju, ul. 1 Maja 10.
4. Bank działa na obszarze województwa śląskiego i na dzień sprawozdawczy posiadał sieć 28 placówek oraz Centralę. Według stanu na dzień 31.12.2017r. Bank posiada następujące placówki:

Oddział w Mszanie przy ul. 1 Maja 81

oraz Punkty kasowe:

44-335 Jastrzębie-Zdrój, ul. Warszawska 1
44-335 Jastrzębie-Zdrój, ul. Warmińska 2 B
44-335 Jastrzębie-Zdrój, ul. Wielkopolska 5 A
44-335 Jastrzębie-Zdrój ul. H. Marusarzówny paw. 21
44-335 Jastrzębie-Zdrój, ul. Harcerska 1 B
44-335 Jastrzębie-Zdrój, Al. J. Piłsudskiego 60
44-268 Jastrzębie-Zdrój, ul. Powstańców Śl. 82
44-335 Jastrzębie-Zdrój, ul. Turystyczna 36
44-335 Jastrzębie-Zdrój, ul. Rybnicka 11
43-300 Bielsko-Biała, ul. M. Michałowicza 22
44-293 Gaszowice, ul. Rydułtowska 1
44-340 Godów, ul. 1 Maja 53
43-417 Kaczyce, ul. J. III Sobieskiego 4
40-237 Katowice, ul. 1 Maja 158
34-325 Łodygowice, ul. Żywiecka 77

44-323 Połomia, ul. Centralna 93
44-370 Pszów, ul. Pszowska 530
44-310 Radlin, ul. J. Rymera 15
41-706 Ruda Śląska, ul. Kłodnicka 97
44-253 Rybnik Boguszowice, Os. Południe 37
44-217 Rybnik Nowiny, ul. Kard. B. Kominka 50
44-280 Rydułtowy, ul. R. Traugutta 295
44-348 Skrzyszów, ul. Powstańców Śl. 11
44-266 Świerklany, ul. Boryńska 2
44-300 Wodzisław Śląski, ul. Jastrzębska 76
43-410 Zebrzydowice, ul. Ks. A. Janusza 6,
34-300 Żywiec, ul. Jana 18

5. Bank jest wpisany do rejestru handlowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Gliwicach, X Wydział Gospodarczy KRS, pod numerem KRS 0000100602.
6. Bank jest zrzeszony w ramach Umowy Zrzeszenia, z Bankiem Polskiej Spółdzielczości SA, od 2002r. W czerwcu 2016r. Zebranie Przedstawicieli Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju podjęło stosowną uchwałę o woli przystąpienia do Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.
7. Bankowi nadano numer statystyczny REGON: 000496981
8. Bank Spółdzielczy w Jastrzębiu Zdroju na podstawie art. 111a ustawy Prawo bankowe informuje, iż :
 - 1) nie prowadzi działalności na terenie państw członkowskich i państw trzecich oraz nie posiada podmiotów zależnych i nie sporządza informacji na zasadzie skonsolidowanej w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 48 rozporządzenia nr 575/2013 za dany rok obrotowy;
 - 2) wynik finansowy netto na koniec 2017 roku w kwocie 2.130 tys. zł przy średnim poziomie aktywów wynoszącym 720.157 tys. zł przełożył się na uzyskanie wskaźnika **ROA netto**¹ na poziomie **0,30 %**,
 - 3) nie zawarł umowy, o której mowa w **art. 141t umowa wsparcia finansowego** ust. 1 oraz nie działa w jednym z holdingów, o których mowa w **art. 141f nadzór skonsolidowany** ust. 1.

Zdarzenia istotnie wpływające na działalność jednostki, jakie nastąpiły w roku obrotowym, a także po jego zakończeniu, do dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego – nie wystąpiły.

¹ Rentowność aktywów netto (ROA netto) - iloraz zysku netto i średnich aktywów ogółem w danym okresie.

I. ZARYS ZREALIZOWANYCH PRZEZ ZARZĄD I RADĘ NADZORCZĄ ZADAŃ STATUTOWO – ORGANIZACYJNYCH W 2017 ROKU

Zarząd Banku – zgodnie ze Statutem – prowadzi sprawy Banku i reprezentuje go na zewnątrz. Prezes Zarządu kieruje bieżącą działalnością oraz pełni nadzór nad całością funkcjonowania Banku.

W okresie od dnia 01.01.2017 r. do dnia 23.04.2017 r. Zarząd pracował w składzie:

Izabela Ochojska	p.o. Prezesa Zarządu
Gabriela Bury	Wiceprezes Zarządu
Natasza Kiwic	Wiceprezes Zarządu
Beata Milczanowska	Wiceprezes Zarządu.

Zarząd Banku, uwzględniając nieprawidłowości wskazane w protokole pionspekcyjnym w zakresie braku przejrzystego i jednoznacznego podziału odpowiedzialności w zakresie ryzyka występującego w działalności Banku pomiędzy członkami Zarządu, podjął czynności zmierzające do ich całkowitego wyeliminowania poprzez znaczące zmiany Regulaminu Organizacyjnego oraz Struktury Organizacyjnej. W roku bieżącym dokonano dwóch zmian Regulaminu organizacyjnego oraz struktury organizacyjnej, będącej załącznikiem do Regulaminu organizacyjnego:

- Uchwałą Rady Nadzorczej nr 10/03/2017 z dnia 31.03.2017r. zatwierdzono Regulamin Organizacyjny Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju oraz strukturę organizacyjną. Tym samym, odwołano poprzednią Uchwałą Rady Nadzorczej nr 32/09/2016 z dnia 22.09.2016r. Projekt zmiany struktury organizacyjnej został zatwierdzony Uchwałą Zarządu Banku nr 201/2017 z dnia 31.03.2017r.

Działalność Banku w nowej Strukturze Organizacyjnej prowadzona jest w czterech Pionach:

- Pion Kierowania Bankiem,
- Pion Windykacji i Restrukturyzacji,
- Pion Księgowo-Sprawozdawczy,
- Pion Handlowy.

W obecnie obowiązującej strukturze organizacyjnej proces zarządzania Bankiem zorganizowany został w sposób zapewniający pełne rozdzielenie funkcji zarządzania ryzykiem od działalności operacyjnej, która to ryzyko generuje.

W okresie od 24.04.2017 r. do nadal w skład Zarządu Banku Spółdzielczego wchodzi:

Izabela Ochojska	p.o. Prezesa Zarządu - Pion Kierowania Bankiem,
Gabriela Bury	Wiceprezes Zarządu - Pion Windykacji i Restrukturyzacji,
Natasza Kiwic	Wiceprezes Zarządu - Pion Księgowo-Sprawozdawczy,
Krzysztof Rodziewicz	Wiceprezes Zarządu - Pion Handlowy.

Zarząd Banku w roku sprawozdawczym odbył **133** protokołowane posiedzenia, w toku których podejmował Uchwały związane z funkcjonowaniem Banku.

W roku 2017 w Banku zostało rozpatrzonych 2.133 wniosków o kredyty (kredyty konsumpcyjne dla osób fizycznych oraz kredyty i gwarancje dla MSP oraz JST) na łączną kwotę 182.351 tys. zł co oznacza spadek (w porównaniu do roku 2016) liczby rozpatrzonych wniosków o 563 sztuk oraz kwotowo aż o 93.855 tys. zł.

W przypadku wniosków o kredyty finansujące prowadzenie działalności gospodarczej Zarząd Banku:

- ❖ **pozytywnie** rozpatrzył 147 wniosków kredytowych na łączną kwotę 139.610 tys. zł, co pokazuje spadek liczby wniosków rozpatrzonych pozytywnie o 116 sztuk i 51.768 tys. zł kwotowo w stosunku do roku 2016
- ❖ **negatywnie** rozpatrzył 10 (spadek o 24 szt. w stosunku do 2016r) wniosków o kredyty na działalność gospodarczą w łącznej kwocie 11.993 tys. zł co stanowiło ok. 7.91 % kwoty ogółem rozpatrzonych wniosków kredytowych na działalność gospodarczą. Odnotowano spadek wartości wniosków rozpatrzonych negatywnie o kwotę 41.806 tys. zł.

W przypadku wniosków o kredyty konsumpcyjne dla osób fizycznych Członkowie Zarządu oraz Pełnomocnicy Zarządu:

- ❖ **pozytywnie** rozpatrzyli 1.707 wniosków na łączną kwotę 27.670 tys. zł, oznacza to spadek liczby wniosków o 392 sztuk oraz o kwotę 2.575 tys. zł w porównaniu do roku 2016,
- ❖ **negatywnie** rozpatrzyli 269 wniosków o kredyty konsumpcyjne dla osób fizycznych w łącznej kwocie 3.078 tys. zł co stanowiło ok. 10,00 % kwoty ogółem rozpatrzonych wniosków kredytowych dla osób fizycznych.

Ponadto Uchwały Zarządu dotyczyły:

- spraw członkowskich,
- wprowadzenia nowych produktów kredytowych i depozytowych oraz innych usług bankowych,
- zatwierdzenia nowych instrukcji i regulaminów oraz zmian do istniejących procedur,
- aktualizacji polityk zarządzania wybranymi obszarami,
- przyjęcia Projektu korekty Harmonogramu realizacji zaleceń z inspekcji kompleksowej przeprowadzonej przez UKNF sporządzonego na podstawie pisma DIB/ZPK/7110/11/8/2016/2017 z dnia 10 stycznia 2017r. Komisji Nadzoru Finansowego pod kątem dostosowania do zmian w Regulaminie organizacyjnym.
- Zatwierdzenie projektu „Regulaminu Systemu Kontroli Wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju”
- zmiany oprocentowania depozytów i kredytów,
- zmian w tabeli opłat i prowizji,
- zarządzania ryzykami bankowymi,
- administracji bezpieczeństwem informatycznym,
- projektowania planów finansowych, zadań rynkowych i prognoz rozwoju.

W listopadzie 2017r. odbyło się audytowo-kontrolingowe posiedzenie Zarządu. Poruszane tematy dotyczyły między innymi:

- ❖ analizy rentowności i efektywności Punktów Kasowych i Oddziałów Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju
- ❖ omówienia najistotniejszych zmian w zakresie nowej ewidencji księgowej wynikających z Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 października 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków polegających m.in. na:
 - zmodyfikowaniu brzmienia definicji ekspozycji kredytowych,
 - wprowadzeniu definicji odpisów aktualizujących należności związanych z ekspozycjami kredytowymi oraz rezerw celowych
- ❖ wykorzystania planu urlopów
- ❖ rozliczenia PPN (stan na 31.10.2017 r.) oraz prognoza (stan na 31.12.2017 r.) najważniejszych pozycji rachunku wyników takich jak:
 - koszty oraz przychody odsetkowe i prowizyjne
 - koszty działania banku
 - działalność windykacyjna oraz restrukturyzacyjna
- ❖ spraw dotyczących bieżącej działalności Banku - harmonogramu działań związanych z okresem świątecznym.

Ponadto Zarząd uczestniczył we wszystkich posiedzeniach Rady Nadzorczej.

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Banku. Do szczególnych obowiązków Rady należy powoływanie i odwoływanie członków Zarządu Banku, opiniowanie wszelkich wniosków i spraw wymagających uchwały Zebrania Przedstawicieli, wybór biegłego rewidenta badającego sprawozdanie finansowe, zatwierdzanie rocznych planów finansowych i wieloletnich programów rozwoju Banku, zatwierdzanie regulaminu organizacyjnego Banku i regulaminu działania Zarządu Banku.

Na dzień 31.12.2017 r. w skład Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju wchodził:

Imię i Nazwisko	Pełniona funkcja
Paweł Gajdzik	Przewodniczący
Marian Jarosz	Zastępca Przewodniczącego
Dorota Piekarska	Sekretarz
Halina Krajewska	Członek Prezydium
Roman Jakubowski	Członek Rady Nadzorczej

Jacek Jeleń	<i>Członek Rady Nadzorczej</i>
Zbigniew Klimek	<i>Członek Rady Nadzorczej</i>
Ludwik Piechaczek	<i>Członek Rady Nadzorczej</i>
Roman Żbel	<i>Członek Rady Nadzorczej</i>

Zgodnie z Ustawą z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich i nadzorze publicznym (Dz. U. z dnia 6 czerwca 2017 r. poz. 1089) dnia 19 października 2017 roku, po przeprowadzeniu oceny spełnienia wymogów formalnych, powołany został przez Radę Nadzorczą Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju na mocy: Uchwały 68/10/2017 z dnia 19.10.2017, Uchwały 69/10/2017 z dnia 19.10.2017, Uchwały 70/10/2017 z dnia 19.10.2017, Komitet Audytu w składzie:

1. Marian Jarosz – Przewodniczący Komitetu Audytu,
2. Roman Jakubowski – Członek Komitetu Audytu,
3. Jacek Jeleń - Członek Komitetu Audytu.

Zadania Komitetu Audytu określone zostały w art. 130 ust. 1 ww. Ustawy oraz w zatwierdzonym przez Radę Nadzorczą „Regulaminie działania Komitetu Audytu Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju”. Do najważniejszych zadań Komitetu Audytu należy wybór i rekomendacja Radzie Nadzorczej firmy audytorskiej do przeprowadzenia badania ustawowego sprawozdań finansowych Banku. Pozostałe obowiązki Komitetu Audytu to m.in. monitorowanie czynności rewizji finansowej, informowanie Rady Nadzorczej Banku o wynikach badania ustawowego oraz wyjaśnianie, w jaki sposób badanie to przyczyniło się do rzetelności sprawozdawczości finansowej w Banku, a także jaka była rola komitetu audytu w procesie badania. Do zadań Komitetu Audytu należy również monitorowanie skuteczności systemów kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem oraz skuteczności audytu wewnętrznego.

Rada Nadzorcza swoje obowiązki wykonywała na posiedzeniach plenarnych i posiedzeniach Prezydium Rady Nadzorczej, koncentrując swoją uwagę na najważniejszych aspektach funkcjonowania Banku, w tym głównie na skuteczności osiągania przez Zarząd i pracowników Banku celów strategicznych i rozwojowych nakreślonych przez Właścicieli.

W roku sprawozdawczym odbyło się 8 posiedzeń Prezydium Rady Nadzorczej oraz **22** plenarne posiedzenia, na których Rada Nadzorcza podjęła **82** uchwały. Dotyczyły one m.in.:

- ❖ zatwierdzenia Planu Finansowego Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju na 2017 rok
- ❖ zatwierdzenia Sprawozdania z działalności Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju za rok 2016
- ❖ zatwierdzenia harmonogramu i Regulaminu Zebrań Grup C członkowskich Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju w 2017 roku

- ❖ zatwierdzenia PROJEKTÓW UCHWAŁ na Zebranie Przedstawicieli Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju w roku 2017
- ❖ zatwierdzenia Planu naprawy Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju
- ❖ zatwierdzenia Harmonogramu realizacji zaleceń z inspekcji kompleksowej przeprowadzonej przez Urząd Komisji Nadzoru Finansowego
- ❖ zatwierdzenia Polityki zarządzania ryzykiem modeli w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju
- ❖ zatwierdzenia nowej Polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju
- ❖ zatwierdzenia Polityki Depozytowej Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju na rok 2017
- ❖ zatwierdzenia Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju
- ❖ zatwierdzenia Polityki zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju
- ❖ zatwierdzenia Strategii zarządzania adekwatnością kapitałową na lata 2017-2021
- ❖ zatwierdzenia Procedury oceny adekwatności kapitału wewnętrznego
- ❖ zatwierdzenia Regulaminu Organizacyjnego Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju oraz struktury organizacyjnej
- ❖ zatwierdzenia Planu Pracy Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju na 2017 rok
- ❖ zatwierdzenia Harmonogramu działań Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju w sprawie wyłonienia kadry rezerwowej Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju
- ❖ odwołania z funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju oraz ze składu Zarządu Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju Pani Beaty Milczanowskiej
- ❖ powołania Pana Krzysztofa Rodziewicza na stanowisko Wiceprezesa Zarządu do spraw Handlowych Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju oraz do składu Zarządu Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju
- ❖ uchwalenia Regulaminu działania Zarządu Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju
- ❖ zatwierdzenia Regulaminu Przeglądu Kadry Kierowniczej w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju w 2017 roku
- ❖ zatwierdzenia Regulaminu Komitetu Zarządzania Ryzykami w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju
- ❖ zatwierdzenia Regulaminu Systemu Kontroli Wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju
- ❖ zatwierdzenia Polityki wynagradzania pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju
- ❖ Akceptacji poziomu ryzyka i oceny zarządzania przez Bank ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych
- ❖ zatwierdzenia Sprawozdania z działalności Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju oraz z badania sprawozdania finansowego Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju za rok 2016.
- ❖ uchwalenia Polityki zarządzania łańcem korporacyjnym w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju
- ❖ zatwierdzenia Polityki zarządzania konfliktem interesów w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju

- ❖ zatwierdzenia Procedury dokonywania ocen odpowiedności Członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju
- ❖ zatwierdzenia Strategii rozwoju, eksploatacji zasobów informatycznych i sieciowych oraz bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w Banku
- ❖ powołania Komitetu Audytu Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju oraz zatwierdzenia Regulaminu działania Komitetu Audytu Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju jak również zatwierdzenia polityk i procedur wymaganych przez ustawę o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym

Ponadto Rada Nadzorcza:

- ❖ Przyjęła Sprawozdanie z działalności Komórki Audytu Wewnętrznego za rok 2016 w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju
- ❖ Przyjęła Plan Audytu Wewnętrznego na rok 2017 wraz z Wieloletnim Planem Audytu Wewnętrznego na lata 2017-2019 w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju

Zatwierdziła zmiany do:

- ❖ Polityki wynagradzania pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju
- ❖ Regulaminu działania Komitetu Kredytowego w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju
- ❖ Polityki informacyjnej Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju
- ❖ Procedury dokonywania oceny odpowiedności Członków Zarządu oraz osób pełniących najważniejsze funkcje w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju

ponadto:

- ❖ dokonywała wyboru firmy audytorskiej do badania ustawowego sprawozdania finansowego Banku
- ❖ wybierała pełnomocnika Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju na Walne Zgromadzenia Akcjonariuszy Banku Polskiej Spółdzielczości S.A z/s w Warszawie
- ❖ udzielała indywidualnych pełnomocnictw Członkom Zarządu Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju
- ❖ podejmowała uchwały, co do czynności prawnych dokonywanych między Bankiem Spółdzielczym, a członkiem Zarządu lub dokonywanych przez Bank Spółdzielczy w interesie członka Zarządu oraz reprezentowała Bank Spółdzielczy przy tych czynnościach,
- ❖ zapoznała się z:
 - Metodologią analizy ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju na potrzeby tworzenia Planu Audytu Wewnętrznego
 - Raportem komórki ds. ryzyka braku zgodności
 - Zmianami w Regulaminie działania Komitetu Kredytowego w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju
- ❖ monitorowała Program osiągnięcia kryteriów przystąpienia do Systemu Ochrony Instytucjonalnej
- ❖ oceniała bieżącą – miesięczną realizację Planu Finansowego.

Obowiązująca struktura organizacyjna wraz z regulaminem jest adekwatna do skali i charakteru prowadzonej działalności oraz podejmowanego ryzyka, tj. zgodnie z zapisami *Zasad Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych*, z uwzględnieniem zmian obowiązujących po wejściu w życie Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego.

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy statutowe, jednostki i komórki organizacyjne:

- Zebranie Przedstawicieli,
- Rada Nadzorcza,
- Komitet Audytu
- Zarząd,
- Komitet kredytowy,
- Komitet zarządzania ryzykami,
- Komórka audytu wewnętrznego,
- Komórka ds. ryzyka braku zgodności,
- Komórka ds. zarządzania ryzykami,
- Pozostałe komórki organizacyjne.

Do podstawowych zadań poszczególnych organów statutowych jak i podmiotów uczestniczących w systemie zarządzania ryzykiem należy:

- Zebranie Przedstawicieli zatwierdza Strategię działania Banku, a w szczególności główne cele rozwojowe i strategiczne oraz akceptowane parametry bezpiecznego i efektywnego rozwoju Banku.
- Rada Nadzorcza, do kompetencji której należy sprawowanie stałego nadzoru nad działalnością Banku, a w szczególności zatwierdzanie strategii działania Banku oraz zasad ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka ze strategią i planem finansowym, sprawowanie nadzoru nad wprowadzeniem w Banku systemu zarządzania oraz ocena adekwatności i skuteczności tego systemu.
- Komitet Audytu, do zadań którego należy monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej, skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, audytu wewnętrznego oraz zarządzania ryzykiem, którego zadania w sposób szczegółowy zostały określone w Regulaminie działania Komitetu Audytu Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju.
- Zarząd Banku odpowiada za opracowanie i wdrożenie zasad zarządzania ryzykiem, w tym za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem oraz, jeśli to konieczne -

dokonanie weryfikacji w celu usprawnienia tego systemu. Instrukcje i procedury zarządzania ryzykiem powinny obejmować pełny zakres działalności Banku.

- Komitet zarządzania ryzykami ma charakter opiniodawczy dla Zarządu Banku; opiniuje m.in. w zakresie: oceny efektów systemu zarządzania ryzykiem w Banku, adekwatności kapitałowej oraz sytuacji ekonomicznej i bezpieczeństwa finansowego Banku. Skład i szczegółowe zadania Komitetu określa „Regulamin Komitetu Zarządzania Ryzykami w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju”.
- Komitet Kredytowy uczestniczy w procesie opiniowania transakcji kredytowych oraz ich klasyfikacji pod kątem ryzyka ponoszonego przez Bank. Skład i szczegółowe zadania Komitetu określa „Regulamin działania Komitetu Kredytowego w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju”.
- Komórka audytu wewnętrznego ma za zadanie kontrolę i ocenę sprawności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, obowiązujących w Banku. Komórka Audytu wewnętrznego dostarcza obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania oraz zgodności przeprowadzanych operacji bankowych z wewnętrznymi regulacjami Banku- III poziom zarządzania ryzykiem w Banku.
- Komórka ds. ryzyka braku zgodności, wyodrębniona w strukturze organizacyjnej Banku, której celem jest skuteczne monitorowanie poziomu ryzyka braku zgodności, koordynowanie czynnościami zmierzającymi do zapewnienia zgodności w Banku, raportowanie do Rady Nadzorczej i Zarządu oraz doradztwo - II poziom zarządzania ryzykiem w Banku.
- Komórka ds. zarządzania ryzykami monitoruje realizację wyznaczonych celów i zadań strategicznych oraz przedstawia i monitoruje pozycję Banku w zakresie bezpieczeństwa finansowego i operacyjnego. Podstawowe zadania to gromadzenie, przetwarzanie, pomiar i raportowanie odpowiednim organom, komórkom i komitetom Banku informacji dotyczących podejmowanego przez Bank ryzyka oraz opracowywanie regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykami - II poziom zarządzania ryzykiem w Banku.
- Pozostałe komórki organizacyjne/pracownicy Banku mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązującymi w Banku w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz identyfikacji i raportowania tych zdarzeń.
- Inne komitety doraźne o charakterze opiniodawczo-doradczym możliwe do powoływania decyzją Zarządu.

Odpowiedzialność Członków Zarządu za zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka:

RYZYO KREDYTOWE:

Odpowiedzialność za bieżące zarządzanie ryzykiem kredytowym na poziomie pojedynczej transakcji	Wiceprezes ds. Handlowych - Pion Handlowy
Odpowiedzialność za bieżące zarządzanie ryzykiem kredytowym w ujęciu portfelowym	Wiceprezes ds. Windykacji i Restrukturyzacji - Pion Windykacji - Restrukturyzacji
Niezależny pomiar, monitorowanie i raportowanie ryzyka kredytowego w ujęciu portfelowym	Komórka ds. zarządzania ryzykami - Pion Prezesa Zarządu
Niezależny pomiar ryzyka kredytowego na poziomie pojedynczej transakcji	Komórka ds. analizy ryzyka kredytowego- Pion Prezesa Zarządu

RYZYO OPERACYJNE:

Odpowiedzialność za bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym (w zakresie sprzedaży)	Wiceprezes ds. Handlowych - Pion Handlowy
Odpowiedzialność za bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym (w zakresie finansowo-księgowym)	Wiceprezes ds. Finansowo-Księgowym - Pion Księgowo-Sprawozdawczy
Niezależny pomiar, monitorowanie i raportowanie ryzyka operacyjnego	Komórka ds. zarządzania ryzykami - Pion Prezesa Zarządu

RYZYO WALUTOWE:

Odpowiedzialność za bieżące zarządzanie ryzykiem walutowym	Wiceprezes ds. Handlowych - Pion Handlowy
Niezależny pomiar, monitorowanie i raportowanie ryzyka walutowego	Komórka ds. zarządzania ryzykami - Pion Prezesa Zarządu

RYZYO PŁYNNOŚCI I FINANSOWANIA:

Odpowiedzialność za bieżące zarządzanie ryzykiem płynności bieżącej (kasy, skarbiec, bankomaty)	Wiceprezes ds. Handlowych - Pion Handlowy
Odpowiedzialność za bieżące zarządzanie ryzykiem płynności krótkoterminowej (lokowanie wolnych środków)	Wiceprezes ds. Finansowo-Księgowych - Pion Księgowo-Sprawozdawczy
Niezależny pomiar, monitorowanie i raportowanie ryzyka płynności	Komórka ds. zarządzania ryzykami - Pion Prezesa Zarządu

RYZYO STOPY PROCENTOWEJ:

Odpowiedzialność za bieżące zarządzanie ryzykiem stopy procentowej	Wiceprezes ds. Handlowych - Pion Handlowy
Niezależny pomiar, monitorowanie i raportowanie ryzyka stopy procentowej	Komórka ds. zarządzania ryzykami - Pion Prezesa Zarządu

RYZIKO ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ (niewypłacalności, w tym ryzyko nadmiernej dźwigni):

Odpowiedzialność za bieżące zarządzanie ryzykiem adekwatności kapitałowej (w zakresie budowania funduszu udziałowego)	Wiceprezes ds. Handlowych - Pion Handlowy
Niezależny pomiar, monitorowanie i raportowanie ryzyka adekwatności kapitałowej	Komórka ds. zarządzania ryzykami - Pion Prezesa Zarządu

Nadzór nad zarządzaniem ryzykami istotnymi sprawuje Prezes Zarządu.

II. INFORMACJA O STANIE REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH I ROZWOJOWYCH W 2017 ROKU W OBSZARZE EKONOMICZNO – FINANSOWYM

2.1. WYKONANIE GŁÓWNYCH PARAMETRÓW PLANU FINANSOWEGO W 2017 ROKU

Wykonanie podstawowych wielkości planistycznych w 2017 roku jak również poziom dynamiki w odniesieniu do 2016 roku przedstawia się następująco:

/tabela nr 1, w tys. zł/

WYSZCZEGÓLNIENIE	Wykon. 2016	Wykon. 2017	Dynamika %
1	2	3	3/2
Suma Bilansowa	758 735	748 666	98,68%
Łączny kapitał*	35 707	38 270	107,18%
Kapitały własne	33 565	36 343	108,28%
Depozyty ogółem	685 613	691 196	100,82%
Kredyty ogółem	475 555	398 186	83,73%
Przychody ogółem	41 341	42 950	103,90%
Koszty ogółem	52 502	39 296	74,85%
Wynik brutto	-11 161	3 654	x
Wynik z lat ubiegłych brutto	0	1 898	x

*Łączny kapitał to suma kapitału Tier1 i Tier 2 wyznaczona na potrzeby wyliczenia wskaźników kapitałowych

Kapitały własne w ujęciu bilansowym wyniosły 36.343 tys. zł i były wyższe r/r o 2.778 tys. zł, tj. o 8,28%.

Szczegółowe informacje dotyczące kształtowania się poszczególnych pozycji bilansu w roku 2017 zostały zamieszczone w Sprawozdaniu Finansowym za 2017 rok.

W obszarze sprawności i efektywności działania Bank w roku 2017 osiągnął następujące wyniki:

WYSZCZEGÓLNIENIE	Wykon. 2016	Wykon. 2017
1	2	3
Wskaźnik ROA brutto	-1,45%	0,51%
Wskaźnik ROE brutto	-29,53%	11,43%
Wskaźnik rentowności ROS obrotów	-27,00%	8,51%
Relacja kosztów działania banku w odniesieniu do przychodów ogółem	36,72%	32,44%
Relacja funduszu płac z narzutami w odniesieniu do przychodów ogółem	22,53%	20,63%
C/I koszty do dochody*	62,72%	51,50%
Wskaźnik dochodowości aktywów /DAP/ w tym:	4,40%	4,16%
- na kredytach /DAK/	5,86%	5,52%
- na aktywach lokacyjnych /DAL/	1,64%	1,61%
Koszt uzyskania pieniądza /KUP/	1,73%	1,46%
Rozpiętość odsetkowa (DAP – KUP)	2,66%	2,70%

* relacja kosztów działania Banku z amortyzacją do wyniku z działalności bankowej skorygowanego o pozostałe przychody i koszty operacyjne

W roku 2016 Bank odnotował stratę brutto w kwocie 11.161 tys. zł głównie za sprawą dokonanego na koniec grudnia 2016 roku kompleksowego przeglądu należności kredytowych przeprowadzonego według uwag i zaleceń pokontrolnych Komisji Nadzoru Finansowego i w związku z koniecznością dotworzenia rezerw celowych, co ostatecznie przełożyło się na znaczący wzrost ujemnego salda rezerw. W efekcie poniesionej straty brutto wszystkie wskaźniki rentowności przyjęły wartości ujemne. Natomiast w 2017 roku z uwagi na dodatni wynik finansowy, wskaźniki rentowności osiągnęły wartości dodatnie. Przy czym wskaźnik rentowności aktywów i kapitałów osiągnęły wartości wyższe niż zaplanowano odpowiednio o 0,05pp. i 0,81 pp.

W porównaniu do roku 2016 wskaźnik kosztów działania Banku w relacji do przychodów ogółem obniżył się o 4,28 pp., co było głównie efektem ograniczania kosztów rzeczowych i usług o 13,47 %; a także kosztów wynagrodzeń z narzutami o 4,89% oraz wzrostu przychodów w związku ze zmianą ewidencji tzw. „przychodów zastrzeżonych”. Prowadzona przez Bank polityka ograniczania kosztów

działania przyniosła korzystne efekty w postaci polepszenia wskaźnika efektywności kosztowej C/I (Koszty/ dochody), który wyniósł na koniec 2017r. 51,50% i był niższy w ujęciu rocznym o 11,22 pp. Średni wolumen portfela kredytowego w roku 2017 był niższy w porównaniu do roku ubiegłego o 55.125 tys. zł., co miało przełożenie na spadek przychodów odsetkowych, które były niższe w odniesieniu do roku 2016 o 4.687 tys. zł. Średni portfel aktywów lokacyjnych (lokat międzybankowych i dłużnych papierów wartościowych) był wyższy w ujęciu rocznym o 24.771 tys. zł, a przychody odsetkowe były wyższe r/r o 320 tys. zł. Poziom dochodowości zarówno aktywów kredytowych jak i aktywów lokacyjnych był niższy w odniesieniu do roku 2016 w głównej mierze z uwagi na wysoki utrzymujący się od ostatniego kwartału roku 2016, stan kredytów zagrożonych a także znacznie niższą w porównaniu do roku ubiegłego średnią wartość całego portfela kredytowego oraz ograniczony dostęp do dłużnych papierów wartościowych (obligacji) z wyższym oprocentowaniem zapewniającym podniesienie dochodowości z aktywów lokacyjnych. Znaczący wpływ na spadek przychodów odsetkowych wywarła także silna presja konkurencyjna. Średnie obligo depozytowe w roku 2017 było niższe o 30.072 tys. zł, natomiast koszty odsetkowe obniżyły się w ujęciu rocznym o 2.274 tys. zł. Na poprawę wyniku odsetkowego miała wpływ ograniczona akcja depozytowa dla JST.

Wynik odsetkowy w porównaniu do 2016 roku był wyższy o 3.874 tys. zł w związku z wyższymi przychodami o 1.463 tys. zł, w związku ze zmianą ewidencji przychodów zagrożonych, oraz niższymi kosztami odsetkowymi o 2.411 tys. zł. Wynik prowizyjny był niższy w ujęciu rocznym o 685 tys. zł co przy wyższym o 21 tys. zł wyniku na operacjach walutowych przełożyło się ostatecznie na wyższy niż w roku 2016 wynik na działalności bankowej o 3.220 tys. zł.

Ujemne saldo rezerw na koniec 2017 roku wyniosło ponad 10.500 tys. zł i było niższe w odniesieniu do roku 2016 aż o 10.300 tys. zł, co przełożyło się na dodatni wynik finansowy brutto w wysokości 3.654 tys. zł.

2.2. SUMA BILANSOWA

Suma bilansowa (netto) na dzień 31.12.2017 roku wyniosła 748.666 tys. zł – jej wielkość w okresie obrachunkowym obniżyła się o 10.069 tys. zł, tj. o ok. 1,33 %.

2.2.1 Aktywa Kredytowe

W roku 2017, w wyniku przeprowadzonej w roku poprzednim kontroli przez Komisję Nadzoru Finansowego, Bank dokonał szeregu zmian w procedurach bankowych, dotyczących głównie oceny zdolności kredytowej zarówno osób fizycznych ubiegających się o kredyty na cele nie związane z działalnością gospodarczą lub rolniczą jak i dla firm (w tym osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą) na cele związane bezpośrednio z prowadzoną działalnością gospodarczą lub rolniczą, zaostrzając kryteria tej oceny.

Wdrożono nowe metodologie oceny zdolności kredytowej oraz nową strukturę organizacyjną mającą zapewnić wyraźne rozdzielenie funkcji sprzedażowych od czynności pomiaru, monitorowania i kontroli w zakresie ryzyka kredytowego.

Działania te zostały dokonane w celu poprawy jakości portfela kredytowego.

Obligo kredytowe na koniec 2017 roku wyniosło **398.186 tys. zł.** (przy założonym w planie finansowym na ten rok na poziomie 404.435 tys. zł), co oznacza spadek wartości portfela kredytów o **77.369 tys. zł**, tj. 16,27 % w stosunku do końca 2016 roku.

Wartość kredytów nieregularnych na koniec roku 2017 wyniosła 93.837 tys. zł i była niższa o 4.077 tys. zł w porównaniu do roku 2016, niemniej jednak jakość portfela kredytowego mierzona wskaźnikiem udziału kredytów zagrożonych w kredytach ogółem uległa pogorszeniu w stosunku do końca roku 2016 (wzrost z poziomu 20,6 % do 23,6 %). Wpływ na powyższe w głównej mierze miał spadek obliga kredytowego klasyfikowanego przez Bank do sytuacji regularnej.

Zaangażowane w akcję kredytową środki pieniężne wypracowały przychody odsetkowe w wysokości **29.595 tys. zł**, czyli o 1.259 tys. zł więcej w stosunku do roku 2016. Przyrost odsetek spowodowany był zmianą prezentacji w sprawozdaniu finansowym – zmianami przepisów w zakresie ewidencji naliczonych a nie otrzymanych odsetek od kredytów w sytuacji zagrożonej, gdzie w poprzednich latach prezentowane były w bilansie banku jako przychody zastrzeżone i nie wykazywano ich w rachunku wyników w przychodach odsetkowych. Nie uwzględniając zmian przepisów, przychody odsetkowe kształtowałyby się w granicach 24.000 tys. zł, a więc o około 258 tys. zł mniej niż zakładał plan finansowy. Niedotrzymanie założeń Planu Finansowego w zakresie poziomu przychodów odsetkowych było spowodowane nieosiągnięciem planowanego obliga kredytowego oraz nadal niskim poziomem stóp procentowych w roku 2017. Dochodowość aktywów kredytowych na koniec 2017 roku wyniosła **5,52%** i była niższa od założeń Planu Finansowego (5,62%).

W roku 2017 Bank zawarł **1.791 nowych umów kredytowych na łączną kwotę 145.403 tys. zł.** Do wykonania przyjętego planu wartości sprzedanych kredytów zabrakło 82.077 tys. zł (plan wykonany w 61%), natomiast do wykonania planu ilościowego zabrakło 1.169 umów kredytowych (plan wykonany w 64 %);

- W Centrali Banku zawarto łącznie 356 nowych umów kredytowych na łączną kwotę **128.521 tys. zł.**; do wykonania planu ilościowego zabrakło 240 umów, a planu wartości tych umów: 74.719 tys. zł. Kredyty te to 149 umów o wartości 118.341 tys. zł zawartych z klientami instytucjonalnymi (do wykonania planu w ujęciu ilościowym zabrakło 147 umów, natomiast w ujęciu wartościowym 72.759 tys. zł) i 207 umów zawartych z klientami na cele nie związane z działalnością gospodarczą czy rolniczą o wartości 10.180 tys. zł, (plan roku 2017 niewykonany ilościowo w zakresie 93 umów, wartościowo: 1.960 tys. zł).

- Oddziały i Punkty Kasowe zawarły **1.435** umów o wartości **16.882 tys. zł.** i również odnotowały niewykonanie nałożonego planu w zakresie ilościowym i wartościowym, który to plan zakładał zawarcie 2.364 umów o wartości 24.240 tys. zł. (plan roku 2017 niewykonany ilościowo w zakresie 929 umów, wartościowo: 7.358 tys. zł).

W roku 2017 Bank oferował swoim Klientom standardowe produkty kredytowe - kredyty dla klientów instytucjonalnych oraz kredyty dla osób prywatnych.

W roku 2017 Bank nadal prowadził działania zmierzające do budowy portfela kredytowego poprzez aktywizację w tym zakresie działalności kredytowej zarówno w Centrali Banku jak i w jego terenowych jednostkach organizacyjnych – Punktach Kasowych i Oddziałach Banku - z wykorzystaniem metod motywacyjnych dla pracowników Banku oraz przy intensywnej reklamie detalicznych kredytów gotówkowych, przy czym w 2017r. Bank nadal kontynuował politykę ograniczonej dostępności kredytów obrotowych odnawialnych w rachunku kredytowym tzw. rewolwingowych z jednorazową spłatą na koniec okresu kredytowania.

Struktura sprzedaży produktów kredytowych Banku w 2017 roku przedstawia się następująco:

- ❖ Kredyty na cele związane z działalnością gospodarczą (dla klientów instytucjonalnych) - 153 umowy na kwotę 118.451 tys. zł. w tym:
 - 73 umowy o kredyty obrotowe w łącznej kwocie 60.739 tys. zł.,
 - 5 umów o kredyty hipoteczne dla firm w łącznej kwocie 14.400 tys. zł.,
 - 50 umów o kredyty obrotowe odnawialne w rachunku bieżącym w łącznej kwocie 21.746 tys. zł.,
 - 6 umów o kredyty inwestycyjne w łącznej kwocie 18.395 tys. zł.,
 - 15 umów o wykup wierzytelności leasingowych w łącznej kwocie 2.765 tys. zł.,
 - 4 umowy gwarancji bankowych na łączną kwotę 407 tys. zł.,
- ❖ Kredyty na cele nie związane z działalnością gospodarczą i rolniczą (dla osób fizycznych) – 1.638 umów na kwotę 26.952 tys. zł. w tym:
 - 1437 umów o kredyty gotówkowe w łącznej kwocie 17.111 tys. zł.,
 - 10 umów o kredyty hipoteczne w łącznej kwocie 5.526 tys. zł.,
 - 14 umów o kredyty mieszkaniowe na łączną kwotę 3.019 tys. zł.,
 - 121 aneksów przedłużających limity w ROR na łączną kwotę 1.079 tys. zł.,
 - 44 umów o limit i debet w ROR w łącznej kwocie 151 tys. zł.,
 - 12 umów o karty kredytowe w łącznej kwocie 67 tys. zł.

W roku 2017:

- kontynuowano sprzedaż kredytu obrotowego i kredytu inwestycyjnego, objętych gwarancją Banku Gospodarstwa Krajowego w ramach portfelowej linii gwarancyjnej de minimis (PLD),

- podpisano porozumienie o współpracy w zakresie sprzedaży kredytów obrotowych i inwestycyjnych w ramach portfelowej linii gwarancyjnej z regwarancją udzielaną przez Europejski Fundusz Inwestycyjny w ramach programu COSME
- uatrakcyjniono produkty kredytowe oferowane osobom fizycznym na cele nie związane z prowadzoną działalnością gospodarczą lub rolniczą w tym również kredyty mieszkaniowe,
- wprowadzono preferencyjne warunki kredytowania osób partycypujących w kosztach budowy Towarzystwa Budownictwa Społecznego,
- dokonano zmian w zakresie udzielania przez Bank kredytów restrukturyzacyjno-konsolidacyjnych na cele związane z prowadzoną działalnością gospodarczą lub rolniczą.
- wprowadzono nowe metodyki oceny zdolności kredytowych dla osób fizycznych oraz dla klienta instytucjonalnego. Przemodelowanie zasad w/w oceny zarówno klienta detalicznego jak i klienta instytucjonalnego zostało oparte na zaleceniach pokontrolnych Komisji Nadzoru Finansowego. Pierwszy kompleksowy przegląd nowych metodyk wprowadzonych w pierwszym kwartale 2017 roku, został przeprowadzony na zlecenie Prezesa Zarządu w grudniu 2017 roku.

Bank nadal uczestniczył w kampaniach reklamowych organizowanych przez Bank Polskiej Spółdzielczości S.A.

W roku 2017 Bank kontynuował działania zmierzające do skrócenia do niezbędnego minimum procesu decyzyjnego poprzez:

- stosowanie poczty „APS Decyzje Kredytowe”, a do komunikacji i przesyłania dokumentacji kredytowej pomiędzy wybranymi punktami kasowymi/oddziałami Banku a osobami analizującymi te wnioski oraz podejmującymi decyzje kredytowe;
- wyposażenie pracowników wybranych Punktów Kasowych/Oddziałów w niezbędne narzędzia, w tym certyfikaty umożliwiające korzystanie z zewnętrznych baz informacji;
- możliwość wnioskowania i uzyskiwania decyzji kredytowych dla osób prywatnych, poprzez Internet bez konieczności wizyty w Banku.

Zgodnie z zasadą indywidualizacji stóp procentowych w podejmowaniu decyzji cenowych w zakresie pojedynczych transakcji kredytowych, Bank dążył do równowagi pomiędzy następującymi czynnikami mającymi bezpośredni wpływ na ryzyko transakcji:

- historia współpracy Klienta z Bankiem,
- branża klienta – ze szczególnym zwróceniem uwagi na aktualnie restrukturyzowaną branżę górniczą,
- standing finansowy Klienta w tym również jego pozycja w branży czy na lokalnym rynku,
- rodzaj i wartość proponowanego zabezpieczenia ze szczególnym uwzględnieniem w negocjacjach cenowych rodzajów zabezpieczeń powodujących zastosowanie niższej wagi ryzyka należności (tego rodzaju zabezpieczenia mogły stanowić podstawę negocjacji w zakresie ceny danego kredytu).

Bank stosował dwa rodzaje stóp procentowych:

- „**standardowe**” oprocentowanie, którego zmiana może być dokonana na podstawie stosownej Uchwały Zarządu w tej sprawie i uzależniona jest od precyzyjnie zdefiniowanych czynników rynkowych,
- „**negocjowane**” oprocentowanie oparte na wskaźniku: WIBOR dla kredytów złotych.

Przy czym w związku z utrzymującym się niskim poziomem podstawowych stóp procentowych charakteryzujących rynek pieniądza w kraju, zgodnie z przyjętymi zasadami w „Polityce kredytowej na rok 2017” Bank:

- dążył do ograniczenia portfela kredytów oprocentowanych według wskaźnika WIBOR, jako portfela najbardziej wrażliwego na zmiany,
- stosował odpowiednie zapisy w umowach kredytowych, dla kredytów oprocentowanych według wskaźnika WIBOR, odnoszące się do ustalenia minimalnego oprocentowania.

Dla zachowania atrakcyjności cenowej, a w związku z licznymi przypadkami spłat „zdrowych” kredytów w znacznych kwotach z powodu m.in. nieadekwatnego do propozycji rynkowych oprocentowania kredytów, Bank w indywidualnych przypadkach stosował wysokość oprocentowania kredytów na poziomie 3,5 %.

Powyższe miało też wpływ na osiągnięcie w roku 2017 średniej dochodowości aktywów kredytowych na poziomie niższym niż założenia Planu Finansowego.

Oferta kredytowa z uwagi na dotychczasowe doświadczenia Banku w finansowaniu małych i średnich podmiotów gospodarczych skierowana była nadal przede wszystkim do Klientów Instytucjonalnych z sektora Małych i Średnich Przedsiębiorstw (MSP) reprezentujących branże, dla których ocena ryzyka w kwartalnych raportach „Wskaźniki branżowe” opracowywanych przez Bank Polskiej Spółdzielczości SA określana była jako ryzyko *niskie i ryzyko średnie*. Bank ograniczał dostępność kredytów dla podmiotów z branż, dla których ryzyko oceniane było jako wysokie i bardzo wysokie.

Bank, jak co roku aktywnie uczestniczył w kredytowaniu jednostek samorządu terytorialnego. W ciągu roku prowadzono obsługę kredytową takich jednostek jak: Gmina Godów, Gmina Mszana, Gmina Siewierz, Gmina Poczesna, Powiat Żywiecki, Miasto Radlin, Gmina Gaszowice, Miasto Rydułtowy. Jednostki samorządu terytorialnego korzystały z limitów kredytowych w rachunku bieżącym, kredytów obrotowych dla budżetu i kredytów inwestycyjnych. Łączne zaangażowanie kredytowe jednostek samorządu terytorialnego na dzień 31 grudnia 2017r. wynosiło 25.057 tys. zł.

Dla ograniczenia ryzyka kredytowego pracownicy Banku w 2017 roku korzystali z:

- rejestru klientów nie wywiązujących się z zobowiązań wobec banków, prowadzonego przez Związek Banków Polskich – Międzybankowa Informacja Gospodarcza Bankowy Rejestr,

- Biura Informacji Kredytowej S.A., w tym BLOW
- Bazy dłużników InfoMonitor Biuro Informacji Gospodarczej S.A.,
- Bazy dłużników Krajowego Rejestru Długów Biura Informacji Gospodarczej S.A.,
- rejestru prowadzonego przez Związek Banków Polskich – Dokumenty Zastrzeżone,
- z własnej bazy danych w celu wykluczenia jego złej historii z Bankiem oraz w celu definicji ryzyka związanego z koncentracją (wysokość zaangażowania Banku w stosunku do wnioskodawcy i grupy podmiotów powiązanych z nim kapitałowo i organizacyjnie),
- analiz branżowych opracowanych przez Bank Polskiej Spółdzielczości S.A.,
- raportów „Mapa Ryzyka Inwestycyjnego w Branżach Polskiej Gospodarki” opracowywanych dwa razy do roku przez instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, - do listopada 2017r. a od grudnia 2017r. z raportów „Branżowy Ranking Ryzyka” opracowywanych przez Instytut Prognoz i Analiz Gospodarczych Fundacja Naukowa – za pośrednictwem Banku BPS S.A;
- oraz informacji medialnych.

Realizowany przez pracowników Komórki ds. monitoringu i klasyfikacji należności kredytowych, podległych Wiceprezesowi Zarządu ds. Windykacji i Restrukturyzacji, monitoring ekspozycji kredytowych prowadzony był niezależnie od procesu administrowania kredytami realizowanego przez inspektorów kredytowych.

Dla dalszej minimalizacji ryzyka kredytowego, pomiar ryzyka kredytowego na etapie udzielania kredytu odbywa się w niezależnej od procesu sprzedaży, Komórcie ds. analizy ryzyka kredytowego usytuowanej w pionie Prezesa Zarządu. W komórce tej funkcjonowało stanowisko **Specjalisty ds. wyceny zabezpieczeń**, dla zminimalizowania braku właściwej oceny hipotecznych zabezpieczeń, które powierzone zostało pracownikowi posiadającemu kwalifikacje, doświadczenie i wiedzę szczególnie w zakresie:

- standardów zawodowych dla rzeczoznawców majątkowych (Wycena dla zabezpieczenia wiarytelności),
- powszechnych krajowych zasad wyceny.

W prowadzonej w 2017 roku Polityce dotyczącej zabezpieczenia należności kredytowych na szczególną uwagę zasługuje współpraca z Grupą CONCORDIA.

Bank nadal uczestniczył w czterech umowach zrzeczeniowych:

- I. dla umów zawartych przed marcem 2015r z opłaconą składką jednorazową za cały okres kredytowania:
 - Zrzeszeniowej umowie grupowego ubezpieczenia na życie Kredytobiorców Bezpieczny Kredyt zawartej w dniu 29.11.2007r. w Warszawie pomiędzy Wielkopolskim Towarzystwem Ubezpieczeń Życiowych i Rentowych CONCORDIA CAPITAL S.A., a Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A.

- Zrzeszeniowej umowie grupowego ubezpieczenia na życie Kredytobiorców Bezpieczny Kredyt Plus zawartej w dniu 29.11.2007r. w Warszawie pomiędzy Wielkopolskim Towarzystwem Ubezpieczeń Życiowych i Rentowych CONCORDIA CAPITAL S.A., a Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A.
- Zrzeszeniowej umowie grupowego ubezpieczenia na życie Kredytobiorców Bezpieczny Rachunek zawartej w dniu 29.11.2007r. w Warszawie pomiędzy Wielkopolskim Towarzystwem Ubezpieczeń Życiowych i Rentowych CONCORDIA CAPITAL S.A., a Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A.
- Zrzeszeniowej umowie grupowego ubezpieczenia budynków, budowli i innych środków trwałych oraz odpowiedzialności cywilnej z tytułu posiadania nieruchomości PROFIT CESJA zawartej 15.02.2010r. w Warszawie pomiędzy CONCORDIA POLSKIE TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH a Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A.

II. dla nowo zawieranych umów jako agent Bank działał na podstawie:

- Umowy agencyjnej z dnia 20.03.2015r. Nr 007017 zawartej z CONCORDIA POLSKA Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych,
- Umowy agencyjnej z dnia 20.03.2015r. Nr 007017 zawartej z Wielkopolskim Towarzystwem Ubezpieczeń Życiowych i Rentowych CONCORDIA CAPITAL S.A.

W 2017 roku Bank wprowadził zmiany do „**Polityki Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju dotyczącej dobrych praktyk w zakresie bancassurance w świetle rekomendacji U Komisji Nadzoru Finansowego**” zatwierdzone Uchwałą Zarządu Banku nr 615/2017 z dnia 29 września 2017r. Wprowadzone zmiany dotyczyły w szczególności sposobu ewidencjonowania przychodów prowizyjnych z tytułu sprzedaży ubezpieczeń.

Bank w roku 2017 kontynuował współpracę z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa - w roku 2017 Bank w swoim portfelu kredytowym posiadał **2** kredyty udzielone na realizację inwestycji w rolnictwie i przetwórstwie produktów rolnych, w których Kredytobiorca korzystał z dopłaty ARiMR do oprocentowania. Na koniec roku 2017 kwota zaangażowania kredytowego z ww. umów wynosiła **1.851 tys. zł.**

W zakresie dotyczącym limitów koncentracji wierzytelności, Bank nadal stosował limit wewnętrzny w celu dodatkowego ograniczenia ryzyka koncentracji kredytów w zakresie limitu koncentracji określonego art. 71 ust.1 pkt. 2) Ustawy Prawo Bankowe. Obowiązujący w 2017 roku wewnętrzny limit koncentracji początkowo ustalono na poziomie 1 mln EUR z możliwością zastosowania odstępstw przewidzianych stosownymi procedurami jednak nie większy niż 25% uznanych kapitałów Banku.

Dodatkowo uchwalona Polityka Kredytowa na rok 2017r. ograniczała ryzyko kredytowe działalności Banku poprzez wprowadzenie zapisów rekomendacji („S” i „T”) Komisji Nadzoru Finansowego, w tym w szczególności w zakresie dodatkowych limitów ostrożnościowych struktury portfeli: kredytów detalicznych i ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie, a także wewnętrznych wskaźników DTI

oraz LTV. Wszystkie wyznaczone przez Zarząd Banku i zatwierdzone stosownymi uchwałami Rady Nadzorczej Banku, w/w limity były w roku 2017 przez Bank przestrzegane.

Własne działania windykacyjne Banku w 2017 roku doprowadziły do odzyskania ponad 7,4 mln zł. należności kredytowych, w tym:

- ✓ 6,06 mln. zł. tytułem kapitału;
- ✓ 1,26 mln. zł. tytułem odsetek;
- ✓ 113 tys. zł. tytułem pozostałych przychodów operacyjnych.

Działania windykacyjne prowadzone przez Bank z udziałem komorników sądowych przyniosły odzyskanie kwoty ponad 1 mln zł. w tym:

- ✓ 615 tys. zł. tytułem kapitału
- ✓ 83 tys. zł. tytułem odsetek
- ✓ 321 tys. zł. tytułem pozostałych przychodów operacyjnych.

W wyniku m.in. wyżej opisanych działań uzyskano na dzień 31-12-2017r. następujące przychody:

- ✓ 2 687 tys. zł. z tytułu rozwiązania rezerw celowych
- ✓ 98 tys. zł. z tytułu rozwiązania odpisów aktualizujących
- ✓ 640 tys. zł. z tytułu pozostałych przychodów operacyjnych.

W ramach działań windykacyjnych w 2017r. wystosowano 524 wezwania do zapłaty, wypowiedziano 66 umów kredytowych, wystąpiono o 74 tytuły wykonawcze, skierowano do komorników sądowych 83 wnioski o wszczęcie egzekucji. Ponadto przeprowadzono 2 355 kontroli wyjazdowych do dłużników Banku.

2.2.2. Aktywa Lokacyjne

Portfel aktywów lokacyjnych (lokat międzybankowych i papierów wartościowych) na dzień 31.12.2017 r. zamknął się w kwocie 295.115 tys. zł, co stanowiło ponad 39% sumy bilansowej, w tym:

❖ Lokaty międzybankowe w PLN 60.557 tys. zł

❖ Papiery wartościowe:

- Obligacje 22.800 tys. zł

- Bony pieniężne 209.700 tys. zł

Bank posiadał również lokaty międzybankowe w walucie EUR o równowartości 1.766 tys. zł oraz w walucie USD o równowartości 291 tys. zł.

Na koniec 2017 roku wzrósł udział portfela aktywów lokacyjnych w aktywach ogółem. W roku 2017 średni stan portfela aktywów lokacyjnych (głównie bonów pieniężnych oraz dłużnych papierów wartościowych) zwiększył się w porównaniu do roku 2016 o 24.771 tys. zł. W porównaniu do roku poprzedniego pomimo wzrostu średniego poziomu portfela aktywów lokacyjnych o 12,18%, Bank nie osiągnął stopy zwrotu na poziomie określonym planem finansowym. Do głównych okoliczności

mających wpływ na realizację stopy zwrotu na aktywach lokacyjnych Bank zaliczył fakt złożenia obligatoryjnego depozytu minimalnego w Banku Zrzeszającym, co przełożyło się na ograniczenie puli środków alokowanych na rynku finansowym i niekorzystnie wpłynęło na dochody Banku w kontekście ograniczonego dostępu do dłużnych papierów wartościowych o wyższej rentowności z uwagi na panującą sytuację na rynku obligacyjnym.

W roku 2017 tak jak w roku poprzednim wolne środki lokowane były głównie w papiery wartościowe nabywane na rynku pierwotnym i wtórnym (bony pieniężne).

W roku 2017 w Banku przeprowadzono 131 transakcji lokacyjnych w złotych na łączną kwotę 2.463.600 tys. zł. Dokonano 58 transakcji zakupu papierów wartościowych (tj. bonów pieniężnych) o łącznej wartości transakcji przekraczającej 7.191 mld zł.

Przychody ogółem z lokat międzybankowych i papierów wartościowych w 2017 roku wynosiły 3.665 tys. zł. i były o 320 tys. zł. wyższe od uzyskanych w roku 2016, a udział tych przychodów w strukturze przychodów ogółem stanowił ok 8,5% (nieco wyższy niż w roku poprzednim) .

Działania w obszarze zagospodarowania nadwyżki wolnych środków Banku były podejmowane z uwzględnieniem wymagań nadzorczych oraz bieżących jak i prognozowanych uwarunkowań makroekonomicznych i celów biznesowych. Codzienna analiza przepływów pieniężnych jak i sytuacji płynnościowej pozwoliła na zapewnienie satysfakcjonującej oraz płynnej obsługi klientów przy utrzymaniu optymalnego bufora płynności. Podejmowane decyzje pozwoliły na realizację głównego celu w zarządzaniu wolnymi środkami, jakim jest zapewnienie adekwatnego do zmieniających się warunków poziomu płynności oraz uzyskanie optymalnych wyników na przeprowadzanych operacjach.

2.2.3. Aktywa Trwałe

Aktywa trwałe netto na dzień 31.12.2017 r. wynosiły 13.132 tys. zł, w tym: rzeczowe aktywa trwałe wynosiły 13.040 tys. zł, wartości niematerialne i prawne 92 tys. zł.

Wartość nieruchomości netto należących do Banku według ksiąg rachunkowych na koniec 2017 roku wynosiła 11.800 tys. zł.

W 2017 roku wartość zakupionych, przyjętych środków trwałych wynosiła 570 tys. zł, wartości niematerialne i prawne 4 tys. zł, natomiast wartość zlikwidowanych środków trwałych wynosiła 649 tys. zł. Aktywa do zbycia na dzień 31.12.2017r. wynosiły 200 tys. zł.

2.2.4. Rezerwa Obowiązkowa, Środki Finansowe w Kasie oraz na Rachunkach Bankowych bieżących i pomocniczych.

W roku 2017 na rachunku rezerwy obowiązkowej Bank utrzymywał środki, których średnia arytmetyczna na każdy dzień danego miesiąca zgodna była ze sporządzaną co miesiąc „Deklaracją w sprawie wysokości rezerwy obowiązkowej Banku”. Bank aktywnie zarządzał środkami zgromadzonymi

na rachunku bieżącym, będącym jednocześnie rachunkiem rezerwy obowiązkowej, co miało wpływ na zwiększenie przychodów Banku. Według stanu na dzień 31.12.2017r. środki pieniężne zgromadzone na rachunkach bankowych oraz w kasie wyniosły 54.106 tys. zł, w tym:

- ❖ rezerwa obowiązkowa utrzymywana na rachunku bieżącym w BPS S.A. wynosiła 22.197 tys. zł ,
- ❖ gotówka w kasach i na rachunkach bankowych bieżących i pomocniczych wraz z odsetkami 18.232 tys. zł,
- ❖ środki na rachunku funduszu pomocowego 13.677 tys. zł.

2.2.5. Rezerwa na należności

Na dzień 31.12.2017r. rezerwy celowe ukształtowały się na poziomie 22.123 tys. zł, w tym na należności:

- ❖ normalne i pod obserwacją 682 tys. zł
- ❖ w sytuacji nieregularnej 21.441 tys. zł

W listopadzie 2017 roku weszło w życie Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 października 2017r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz.U. z 2017 roku, poz. 1965) w którym wprowadzono obowiązek tworzenia odpisów aktualizujących na odsetki zgodnie z kategorią ryzyka.

Na dzień 31.12.2017r. odpisy aktualizujące na odsetki ukształtowały się na poziomie 14.030 tys. zł, w tym na należności:

- ❖ normalne i pod obserwacją 3 tys. zł
- ❖ w sytuacji nieregularnej 14.027 tys. zł

2.3. PASYWA

2.3.1. Depozyty Klientów

Na dzień bilansowy 31.12.2017 r. wartość obligi depozytowego wyniosła 691 196 tys. zł. i w okresie sprawozdawczym wzrosła o 5 584 tys. zł. Plan finansowy zakładał uzyskanie obligi depozytowego na poziomie 623 162 tys. zł.

Do wzrostu obligi depozytowego, większego niż zaplanowano przyczyniły się między innymi:

- kumulacja środków na koniec roku 2017, na rachunkach bieżących Jednostek Samorządu Terytorialnego gdzie ogólna wartość tego obligi wyniosła 198 311 tys. zł.;
- wzrost ilości prowadzonych rachunków oszczędnościowo – rozliczeniowych w tym ilość wprowadzonego do oferty Banku w 2016 roku rachunku oszczędnościowego „PROCENTUJĄCE KONTO OSZCZĘDNOŚCIOWE”. W ciągu 2017 roku założonych zostało łącznie 2422 rachunków oszczędnościowo – rozliczeniowych, w tym 1187 rachunków oszczędnościowych „PROCENTUJĄCE KONTO OSZCZĘDNOŚCIOWE” a ogólna wartość obligi na tych rachunkach wyniosła 86 033 tys. zł.

W roku 2017 Bank starał się systematycznie zmniejszać obligo depozytowe małych i średnich przedsiębiorstw oraz instytucji niekomercyjnych głównie poprzez redukcję stawek oprocentowania na lokatach negocjowanych obsługiwanych spółdzielni mieszkaniowych. Pomimo spadku obligo na lokatach terminowych w ciągu roku odnotowano wzrost obligo na rachunkach bieżących powyższych klientów, na koniec roku 2017 wynosiło 38 485 tys. zł. i było wyższe w o 6 898 tys. zł. w porównaniu do końca roku 2016.

Równolegle Bank kontynuował budowę obligo depozytowego osób fizycznych. Pomimo zmiany oferty depozytowej i obniżenia oferowanego oprocentowania obligo depozytowe osób fizycznych zwiększyło się i na dzień 31.12.2017 roku wynosiło 436 407 tys. zł.

Aby utrzymać atrakcyjność produktową Bank w 2017 r. poszerzył ofertę produktową o nowy produkt:

➤ Depozyt terminowy - „LOKATA JUBILEUSZOWA”,

Ponadto w 2017 roku Bank otworzył 282 nowe rachunki bankowe RB. Wydał 1 584 kart płatniczych i 12 kart kredytowych, udostępnił bankowość elektroniczną 1 260 rachunkom. Łącznie elektronicznym kanałem dystrybucji z rachunków wykonano 956 tys. transakcji na łączną kwotę 3 300 565 mld zł. Bank w 2017 roku poprzez bankowość elektroniczną pozyskał 754 szt. depozytów na łączną kwotę 9 256 tys. zł.

Obsługa finansowa depozytów w roku bilansowym 2017 zamknęła się kwotą 9 604 tys. zł., co przy planowanej na 2017 rok wielkości kosztów w kwocie 9 918 tys. zł, spowodowało spadek kosztów odsetkowych o 314 tys. zł. W ślad za tym obniżono poziom kosztów pozyskania pieniądza (depozytów) z 1,73 % w 2016 roku do 1,46% w roku 2017 tj. zmiana o 0,27 pp.

W roku 2017 Bank w obrocie dewizowym wykonał poprzez rachunki w walutach wymiennalnych 674 szt. poleceń wypłaty za granicę, m.in.:

- 550 dyspozycji w EURO,
- 46 dyspozycji w PLN ,
- 78 dyspozycji w GBP, USD, CZK, CHF, CAD, NOK

Z obsługi dewizowo – walutowej Bank w 2016 roku osiągnął przychody ogółem w kwocie **266 tys. zł.** Na dzień 31.12.2017r. Bank prowadził 225 rachunków walutowych, w tym: 179 ROR (9 w USD, 5 w GBP i 165 w EURO) oraz 46 rachunków bieżących (5 w USD i 41 w EURO).

2.3.2. Fundusze Własne i zobowiązania podporządkowane.

Na dzień 31.12.2017r. kapitały Banku w ujęciu bilansowym wyniosły 36.343 tys. zł. Na wzrost kapitałów banku wpływ miał osiągnięty wynik finansowy netto za 2017 rok a także dodatni wynik finansowy netto z lat ubiegłych w kwocie 1.537 tys. zł.

W roku sprawozdawczym 2017 pozyskano 401 nowych udziałów na kwotę 132 tys. zł, ponadto dotychczasowi członkowie zadeklarowali kolejne 88 udziały na kwotę 29 tys. zł. Łącznie pozyskano

489 udziałów na kwotę 161 tys. zł. Natomiast w związku z wypowiedzeniem udziałów i ustaniem członkostwa fundusz udziałowy w 2017 roku zmniejszył się o 3.190 udziałów o łącznej wartości 1.053 tys. zł. W celu odbudowy funduszy własnych i zwiększenie bazy kapitałowej w dniu 30 stycznia 2017r. uzyskano na Nadzwyczajnym Zebraniu Przedstawicieli akceptację zmian Statutu Banku oraz podjęto natychmiastowe działania w celu dokonania niezwłocznej rejestracji zmian w KRS a także złożono stosowny wniosek do KNF o zaliczenie udziałów członkowskich zarejestrowanych po 28 czerwca 2013r. Po otrzymaniu postanowienia Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 21.02.2017r o rejestracji zmian w KRS w dniu 31 marca 2017 roku Bank otrzymał stosowną zgodę KNF na zaliczenie udziałów członkowskich zarejestrowanych po 28 czerwca 2013r. do kapitału podstawowego Tier1. Na dzień 31.12.2017 roku Bank posiadał 2.022 członków - udziałowców, którzy wykupili 16.293 jednostki udziałowe na łączną kwotę 5.377 tys. zł, jednakże do funduszy własnych dla wyliczenia współczynników kapitałowych Bank zaliczał kwotę 5 215 tys. zł. Kształtowanie się kapitałów w ujęciu bilansowym oraz w rachunku adekwatności kapitałowej prezentuje poniższa tabela:

/tabela nr 3, w tys. zł/

WYSZCZEGÓLNIENIE	Wykon. 2016	Wykon. 2017	Zmiana nom. r/r
1	2	3	3-2
Kapitał / fundusz podstawowy (udziałowy)	6.268	5.377	-891
Kapitał/fundusz zasobowy	37.057	27.177	-9.880
Kapitały rezerwowe (fundusz rezerwowy)	64	64	-
Pozostałe kapitały rezerwowe (fundusz ogólnego ryzyka)	0	0	-
Kapitał z aktualizacji wyceny	58	58	-
Wynik finansowy netto roku bieżącego	-9.882	2.130	12.012
Wynik finansowy netto z lat ubiegłych	0	1.537	1.537
RAZEM KAPITAŁY/Fundusze/ BANKU	33.565	36.343	2.778
wynik finansowy netto (bieżący/ z lat ubiegłych) w części niezatwierdzonej przez biegłego rewidenta,	0	-1.841	x
Fundusz udziałowy nie zaliczany do FW	-4.045	-161	x
wartość bilansowa WNiP	-142	-92	x

korekta niezrealizowanych zysków	-23	-12	x
wartość zaangażowań kapitałowych w instytucje finansowe przekraczających 10 % Tier1	-280	0	x
RAZEM POZYCJE ZMNIEJSZAJĄCE FW	-4.490	-2.106	-2.384
zobowiązania podporządkowane w części zaliczanej do FW	6.632	4.033	-2.599
POZYCJE ZWIEKSZAJĄCE FW	6.632	4.033	-2.599
Kapitał Tier 1	29.102	34.237	5.134
Kapitał Tier 2	6.605	4.033	-2.572
FUNDUSZE WŁASNE dla współczynników kapitałowych / Łączny kapitał (suma Tier 1 i Tier2)	35.707	38.270	2.563

Kapitał własny w ujęciu bilansowym stanowiły kapitały i fundusze tworzone przez Bank zgodnie z obowiązującym prawem, tj. właściwymi ustawami i statutem. Do kapitałów własnych Bank zalicza także wynik roku bieżącego oraz wynik z lat ubiegłych.

Na dzień 31.12.2017 roku w rachunku funduszy własnych dla wyznaczania współczynników kapitałowych uwzględniono postanowienia obowiązującego od dnia 1 stycznia 2014 roku Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (CRR) oraz obowiązujące przepisy krajowe.

Na dzień 31.12.2017 roku fundusze własne tj. suma kapitału Tier 1 i Tier 2 wyniosła 38.270 tys. zł. W porównaniu do stanu na koniec 2016 roku fundusze własne wyznaczone dla potrzeb oceny adekwatności kapitałowej były wyższe o 2.563 tys. zł, tj. o 7,18% r/r. Na przyrost funduszy własnych miał wpływ przede wszystkim śródroczny odbiór bilansu, na podstawie, którego Bank za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego wliczył do FW zweryfikowany zysk w kwocie 1.826 tys. zł. oraz zgodą Komisji Nadzoru Finansowego (z dnia 2 grudnia 2016r.) na dokonanie zmian w Statucie Banku umożliwiających po ustaniu przeszkód formalno-prawnych zaliczenie całego funduszu udziałowego do kapitału podstawowego Tier1. W porównaniu do roku 2016 kwota udziałów zaliczanych do FW wzrosła o 2.982 tys. zł. Pozycją, która w mniejszym stopniu zwiększa FW w 2017 roku aniżeli w roku 2016 jest pożyczka podporządkowana, która ze względu na dzienną amortyzację zasila FW w kwocie 4.033 tys. zł czyli o 2.599 tys. zł mniej niż 2016 roku.

Fundusze własne Banku dla wyliczenia współczynników kapitałowych w przeliczeniu na równowartość w walucie euro po średnim kursie NBP z dnia 31.12.2017 r. wynoszącym 4,1709 zł za 1 euro zamknęły się w kwocie 9.175.481 euro.

2.4. RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT.

2.4.1. Przychody

Przychody ogółem na dzień 31.12.2017 r. wynosiły **42.950 tys. zł** i były wyższe w stosunku do 2016 roku o **1.609 tys. zł**, tj. o **3,89 %**.

/tabela nr 4, w tys. zł/

WYSZCZEGÓLNIENIE	Wykon. 2016	Wykon. 2017	Dynamika % 2017/2016
1	2	3	3/2
Przychody odsetkowe:	32 350	33 813	105%
- z działalności kredytowej	28 336	29 595	105%
- z działalności lokacyjnej i pozost.	4 014	4 218	105%
Przychody z tytułu prowizji	6 106	5 504	90%
Przychody z rozwiązania rezerw celowych i aktualizacji wartości	1 708	2 687	157%
Przychody z działalności walutowej	249	266	107%
Pozostałe przychody operacyjne i finansowe	928	680	73%
RAZEM PRZYCHODY	41 341	42 950	104%

Największą pozycję przychodową w 2017r. (79%) stanowiły przychody z tytułu odsetek w wysokości **33.813 tys. zł** i były wyższe o **1.463 tys. zł**, tj. o 4,53% w stosunku do roku 2016. Przychody z działalności kredytowej stanowiły 69% przychodów ogółem i były wyższe o **4,45% r/r**. Przychody z działalności lokacyjnej i pozostałych aktywów oprocentowanych były niższe w roku sprawozdawczym o **204 tys. zł**. niż w 2016 roku, tj. o **5,1% r/r**. Przychody z tytułu prowizji, druga co do wielkości pozycja przychodowa na koniec 2017 roku, wyniosły **5.504 tys. zł**, tj. o **602 tys. zł** mniej niż w roku 2016, co związane jest głównie ze spadkiem portfela kredytowego a także restrukturyzacją sieci placówek. Przychody z tytułu rozwiązania rezerw celowych wyniosły **2.687 tys. zł**, i były wyższe o **979 tys. zł** niż w roku 2016.

Natomiast pozostałe przychody operacyjne i finansowe łącznie w roku 2017 w stosunku do 2016 roku były niższe o 27%. W odniesieniu do planu finansowego sporządzonego na rok 2017, przychody ogółem były wyższe o 5.418 tys. zł. tj. o 14,44% i wyniosły **42.950 tys. zł.**, głównie za sprawą zmiany przepisów w zakresie ewidencji naliczonych odsetek w sytuacji zagrożonej, a nie uwzględnionych w Planie Finansowym w pozycji przychody z tytułu odsetek.

2.4.2. Koszty

Koszty ogółem na dzień 31.12.2017r. wyniosły **39.295 tys. zł.** i w stosunku do roku 2016 zmniejszyły się o **13.207 tys. zł**, tj. **25,15%**.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Wykon. 2016	Wykon. 2017	Dynamika % 2017/2016
1	2	3	3/2
Koszty odsetkowe:	12 015	9 604	80%
- od instytucji finansowej	725	232	32%
- od klientów i sektora budżetowego	11 290	9 372	83%
Koszty z tytułu prowizji	581	663	114%
Koszty z działalności walutowej	12	9	75%
Pozostałe koszty operacyjne i finansowe	984	751	76%
Koszty działania Banku:	15 181	13 935	92%
- wynagrodzenia z narzutami	9 315	8 859	95%
- pozostałe koszty rzeczowe i usługi	5 866	5 076	87%
Amortyzacja	1 195	1 137	95%
Odpisy na rezerwy	22 534	13 197	59%
RAZEM KOSZTY	52 502	39 296	75%

Jedną z najwyższych pozycji w kosztach ogółem w 2017 roku stanowiły koszty odsetkowe od depozytów w kwocie **9.604 tys. zł.**, co w strukturze kosztów stanowiło około **24%**. Koszty z tytułu odsetek w porównaniu z 2016 rokiem uległy obniżeniu o 2.411 tys. zł. Spadek kosztów jest rezultatem podejmowanych działań zarządczych w obszarze ryzyka stopy procentowej jak również celowym działaniem Zarządu Banku polegającym na zredukowaniu depozytów terminowych negocjowanych, z reguły wyżej oprocentowanych oraz na przebudowie posiadanej bazy depozytowej z naciskiem na zwiększenie udziału środków bieżących kosztem depozytów. W roku 2016 wskaźnik KUP wyniósł 1,73%, podczas gdy w 2017 roku **1,46%**.

Koszty działania Banku na koniec 2017 roku wyniosły **13.935 tys. zł** i były niższe o 15 tys. zł od zaplanowanych oraz niższe w odniesieniu do roku 2016 aż o 1,25 mln zł (tj.10%). w głównej mierze poprzez podjęcie działań naprawczych w związku ze stratą finansową Banku w 2016, gdzie mocno ograniczono koszty osobowe i rzeczowe. Koszty wynagrodzeń z narzutami na koniec 2017 roku wyniosły **8.859 tys. zł** i były niższe od planowanych o 91 tys. zł. natomiast w ujęciu rocznym obniżyły się o 456 tys. zł., głównie poprzez zamrożenie premii i niektórych świadczeń pracowniczych oraz redukcję zatrudnienia.

Pozostałe koszty rzeczowe, w porównaniu do zaplanowanych na koniec 2017 roku, nieznacznie przekroczyły wartości planistyczne - są wyższe o 75 tys. zł. W związku z podjętymi działaniami

w zakresie redukcji kosztów jak i zapoczątkowanymi w poprzednich latach przedsięwzięciami oszczędnościowymi koszty te rok do roku obniżyły się o **790 tys. zł.**

Prowadzona przez Bank polityka ograniczania kosztów działania przyniosła korzystne efekty w postaci polepszenia wskaźnika efektywności kosztowej **C/I**, który wyniósł na koniec 2016r. 62,7% a w 2017 roku obniżył się do poziomu **51,5%.**

Druga co do wielkości pozycja kosztowa w wysokości 13.197 tys. zł. dotyczy rezerw celowych, przy czym w pozycji tej w związku z nowymi przepisami pojawiły się odpisy aktualizujące na odsetki, które w 2017 roku wyniosły 5.045 tys. zł.

2.4.3. Wynik Finansowy

Na dzień bilansowy 31.12.2017r. **wynik finansowy brutto** Banku wyniósł **3.654 tys. zł** i w stosunku do Planu Finansowego (3.339 tys. zł) był wyższy o 316 tys. zł.

Dodatni wynik finansowy netto na koniec 2017 roku w kwocie 2.130 tys. zł przy średnim poziomie aktywów wynoszącym 720 mln zł przełożył się na uzyskanie wskaźnika **ROA netto** na poziomie **0,30 %.**

Z uwagi na zmienione przepisy rachunkowości², które mają zastosowanie po raz pierwszy do sprawozdań finansowych sporządzanych za rok obrotowy rozpoczynający się od dnia 01 stycznia 2017r. a także w związku wejściem w życie z dniem 7 listopada 2017 r. postanowień Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 października 2017r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków³, ustalono zysk z lat ubiegłych w wysokości **1.537.450,12 zł.**

²

W związku z wejściem w życie zmienionych przepisów ustawy o rachunkowości, wprowadzonej ustawą z dnia 15 grudnia 2016 roku o zmianie ustawy o rachunkowości, Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 23 czerwca 2017 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków (Dz.U. z 2017r. poz. 1271) oraz Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 5 lipca 2017r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie określenia wzorcowego planu kont dla banków (Dz.U. z 2017r. poz. 1375), wyeliminowano w pasywach Banku pozycję „przychodów zastrzeżonych”. Od 1 stycznia 2017 roku należne Bankowi odsetki niezależnie od kategorii ryzyka ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji przychodów odsetkowych. Prowizja uwzględniana w rachunku efektywnej stopy procentowej, niezależnie od kategorii ryzyka przypisanej danej ekspozycji kredytowej, z którą jest powiązana, rozlicza się w czasie w przychody odsetkowe zgodnie z harmonogramami spłat.

³

W związku wejściem w życie w listopadzie 2017 roku postanowień Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 października 2017r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz.U. z 2017 roku, poz. 1965), wprowadzono obowiązek tworzenia odpisów aktualizujących na należne odsetki zgodnie z kategorią ryzyka.

III. REALIZACJA CELÓW STRATEGICZNYCH I ROZWOJOWYCH W OBSZARZE ZARZĄDZANIA SIECIĄ PLACÓWEK, POTENCJAŁEM KADROWYM, ZAPLECZEM GOSPODARCZYM, OBSZAREM IT ORAZ PUBLIC RELATIONS

3.1. ZARZĄDZANIE SIECIĄ PLACÓWEK

Bank Spółdzielczy w Jastrzębiu Zdroju na dzień 31.12.2017 r. posiadał 29 placówek w tym: Centrala, 27 Punktów Kasowych oraz 1 Oddział.

Wszystkie Placówki posiadają uprawnienia i warunki oferowania Klientom pełnego wachlarza usług i produktów bankowych. Poza siedzibą Banku wykonują określone czynności bankowe w zakresie działalności kredytowej, depozytowej i rozliczeniowej oraz realizują określone zadania rynkowe. Placówki Banku charakteryzują się zminimalizowanym zatrudnieniem oraz relatywnie niskimi kosztami funkcjonowania.

Zróżnicowany rynek, na którym prowadzone są działania przez poszczególne placówki Banku, powoduje różny stopień nasilenia aktywności konkurencyjnych instytucji finansowych i parabankowych. Z najsilniejszym oddziaływaniem konkurencji mamy do czynienia w przypadku placówek zlokalizowanych w miastach: Jastrzębie-Zdrój, Bielsko-Biała, Katowice, Żywiec, Rybnik. Mniejsze nasilenie działań konkurencji dotyczy placówek zlokalizowanych w takich miastach jak: Ruda Śląska, Wodzisław Śląski, Radlin, Pszów i Rydułtowy. W przypadku takich gmin jak Godów, Marklowice, Zebrzydowice i Świerklany konkurencja bywa ograniczona lub praktycznie nie występuje. Bank identyfikuje instytucje stanowiące otoczenie konkurencyjne na podstawie podobieństwa świadczonych usług oraz udziału w rynku usług bankowych. Do najsilniejszych konkurentów bank zalicza: PKO Bank Polski, Pekao SA, Bank Zachodni WBK, ING Bank Śląski, Getin Noble Bank oraz SKOK-i. Wśród wymienionych banków ze względów historycznych oraz na posiadaną sieć placówek w regionie za najważniejsze instytucje konkurencyjne należy wymienić Getin Noble Bank, PKO Bank Polski, ING Bank Śląski.

Budowie pozycji rynkowej na terenie Miasta Jastrzębie-Zdrój, Pszów, Rydułtowy, Radlin oraz gmin Gaszowice, Godów, Mszana, Świerklany i Zebrzydowice sprzyja fakt, iż Bank prowadzi bankową obsługę budżetu wymienionych Jednostek Samorządu Terytorialnego oraz ich jednostek zależnych. Obsługa JST należy do strategicznych zadań Banku. Wynika to z prestiżowego charakteru takiej współpracy oraz faktu, że Bank Spółdzielczy jest naturalnym partnerem, blisko związanym ze społecznością gminy czy powiatu, a zatem najlepiej rozumie jej potrzeby i problemy. Na terenie powyższych miejscowości Bank posiada 23 Placówki. Są to obszary działania o dużej lojalności wobec marki, wysokiej ocenie dostępności placówek, z widocznym akcentem lokalności i zaangażowania społecznego Banku.

Oddziały i Punkty Kasowe bardziej aktywne są po stronie pasywnej i w obszarze obsługi klienta detalicznego.

W Placówkach Banku poza Centralą w okresie od stycznia do grudnia 2017 r. zawarto 1.746 umów kredytowych dla osób fizycznych co stanowi 89 % wszystkich zawartych umów dla osób fizycznych, na łączną kwotę 16.862 tys. zł co stanowi 62 % udzielonych kredytów dla osób fizycznych w całym Banku. Prowadząc aktywną działalność kredytową Bank Spółdzielczy zapewnia w każdej Placówce obsługę ubezpieczeniową Grupy CONCORDIA.

W 2017 r. poza Centralą założono 2 272 rachunki bankowe, z czego 1 108 to rachunki oszczędnościowo – rozliczeniowe co stanowi 88 % uruchomionych rachunków ROR w całym Banku; 1 074 kont oszczędnościowych dla osób fizycznych co stanowi 90 % uruchomionych rachunków tego typu w całym Banku, oraz otwarto – 90 rachunków rozliczeniowych dla firm, co stanowi 32 % otwartych rachunków rozliczeniowych w całym banku. Ilość prowadzonych rachunków w Punktach Kasowych i Oddziałach wzrosła o 1 242 szt., co oznacza wzrost o 14 %.

Znaczący udział w zakresie budowania stabilnej bazy depozytowej mają Placówki Banku z uwagi na fakt, iż większość zakładanych lokat w placówkach Banku to niskokwotowe rachunki oszczędnościowych lokat terminowych dla osób fizycznych. Obligo depozytowe osób fizycznych wrosło w oddziałach i punktach kasowych w 2017 roku o 24 553 tys. zł do kwoty 311 083 zł co daje dynamikę na poziomie 109 %. Udział obliiga depozytowego osób fizycznych w oddziałach i punktach kasowych w obligu depozytowym osób fizycznych w całym Banku wynosi 71 %.

Nadwyżka depozytów nad kredytami w Oddziałach i Punktach Kasowych rekompensowała odwrotną sytuację w Centrali.

3.2. ZARZĄDZANIE POTENCJAŁEM KADROWYM

Zgodnie ze „Strategią Działania Banku w latach 2015-2018” w odpowiedzi na wyzwania nadchodzących lat, Bank Spółdzielczy w Jastrzębiu Zdroju będzie dążył do pogłębienia przewagi konkurencyjnej na lokalnym rynku m.in. poprzez **skuteczniejsze zarządzanie kadrami**, którym pracownicy podniesieni zostali do rangi zasadniczego zasobu w osiąganiu jakościowych strategicznych celów określonych w Strategii Banku.

Podstawowym sposobem pozyskiwania nowych pracowników są oferty pracy. Celem Banku jest zatrudnianie osób kreatywnych i ambitnych, dla których przyczynianie się do sukcesu Banku stanowi wyznacznik ich samorealizacji.

W 2017 roku kandydaci złożyli **120 ofert pracy**. Na podstawie wstępnego zapoznania się z ofertami zatrudnienia Prezes Zarządu przeprowadził w 2017 roku **18** rozmów kwalifikacyjnych z kandydatami ubiegającymi się o pracę. Objęto nimi **46 osób**. W wyniku rozmów kwalifikacyjnych w 2017 roku zatrudniono **20 osób**.

Na koniec grudnia 2017r. zatrudnienie w Banku kształtowało się na poziomie **176** pracowników (10 osób na urlopie wychowawczym), w tym: pracujący w Centrali Banku – 94 osób, pracownicy placówek Banku – 82 osób. Liczba pracowników w przeliczeniu na pełne etaty

na koniec grudnia 2017 roku wyniosła 164,25 (bez osób przebywających na urlopach wychowawczych).

Wskaźnik odsetek osób legitymujących się wykształceniem wyższym na koniec grudnia 2017 roku kształtował się na poziomie **85%**. Średni staż pracy pracowników w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju wynosi **9 lat**. Średnia wieku pracowników to **37 lat**, **20 % załogi** stanowią osoby, które nie przekroczyły **30-stu lat**.

Zarząd Banku kładzie bardzo silny nacisk na podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników, co przejawia się m.in. w organizowaniu i finansowaniu szkoleń mających podnieść poziom wiedzy.

3.2.1. Ocena Pracowników – Przegląd Kadrowy

Zarząd Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju za jeden z najistotniejszych instrumentów polityki personalnej uważa system okresowych ocen pracowników, które dokonywane są podczas corocznych przeglądów kadrowych począwszy od 2003 roku.

Okresowa ocena pracowników pozwala na przegląd posiadanych zasobów ludzkich dzięki ocenie wiedzy, umiejętności i pracy każdej zatrudnionej osoby, co umożliwia lepsze wykorzystanie potencjału pracowniczego. Natomiast wnioski zgłaszane przez pracowników podczas rozmowy z Komisją Przeglądu Kadrowego służą poznaniu opinii pracowników i pośrednio Klientów Banku na temat funkcjonowania Banku.

Ilość osób biorących udział w przeglądzie kadrowym w poszczególnych latach przedstawia poniższa tabela:

/tabela nr 6/

LATA	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ilość osób uczestniczących	21	79	87	49	57	26	23	33	30	30
Średnia otrzymanych punktów	54,6	58,8	55,6	54,9	57,7	56,4	55,2	43,6	46,1	45,3

W 2017 roku Przegląd kadrowy został przeprowadzony w systemie *dwuetapowym* w oparciu o zmodyfikowane arkusze oceny kadrowej pod względem kryterium oceny oraz skali ocen.

Głównym celem dokonania przeglądu i oceny kadry kierowniczej w 2017 roku było wydanie oceny z efektów pracy, oceny odpowiedniości osób pełniących najważniejsze funkcje w Banku oraz aktualizacja składu kadry rezerwowej na kluczowe stanowiska. Komisja Przeglądu Kadrowego oceniała styl pracy, predyspozycje zarządcze, zachowania i postawy pracownika, a w szczególności wyniki jego pracy w tym jakość i skuteczność oraz poziom zaprezentowanej wiedzy.

3.2.2. Szkolenia Pracowników

Wspieraniu rozwoju zawodowego pracowników służy przede wszystkim organizowanie szkoleń. Przeszkoleni pracownicy Banku potrafią sprostać wymogom związanym z daną pracą. Szkolenia prowadzą do zwiększonej sprawności w wykonywaniu zadań. Najlepszym pracownikom Bank zapewnia ciągły rozwój i efektywnie zarządza ich wiedzą i kompetencjami. Inwestując w rozwój i doskonalenie kadr, Bank stara się zatrzymać cenne dla Banku osoby w swoich strukturach.

Plan działalności szkoleniowej pracowników w 2017 roku został określony w przyjętym przez Zarząd Banku Uchwałą dokumentie *„Zasady polityki kadrowej i szkoleniowej Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju na lata 2015-2018”*. W dokumencie tym wskazano sposób finansowania oraz organizację zarządzania systemem szkoleń w Banku. Dodatkowo Uchwałą Zarządu nr 180/2017 z 28.03.2017r. zatwierdzono plan działalności szkoleniowej na 2017 rok dla pracowników Banku, który reguluje system szkoleń wewnętrznych dla pracowników „front office” oraz plan szkoleń zewnętrznych i specjalistycznych na 2017 rok.

W 2017 roku utrzymano wysoką rangę podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników podczas szkoleń wewnętrznych i zewnętrznych.

W 2017 roku **132** pracowników Banku uczestniczyło w **67** specjalistycznych szkoleniach zewnętrznych i wewnętrznych, prowadzonych przez wyspecjalizowane firmy. Tematyka szkoleń zewnętrznych i wewnętrznych obejmowała zagadnienia specjalistyczne takie jak: metodyka oceny ryzyka kredytowego dla klientów instytucjonalnych, zarządzanie ryzykiem w BS, nowa ustawa o kredycie hipotecznym, rachunkowość i badanie sprawozdań finansowych w BS, restrukturyzacja kredytów, zarządzanie ryzykiem kredytowym w BS z uwzględnieniem wymagań nadzorczych, MONREP - zarys nowej sprawozdawczości monetarnej, EURO- FATCA, zmiany Rekomendacji H oraz wpływ na planowanie i organizację kontroli wewnętrznej w 2017r., zmiany w metodyce BION BS, ryzyka filaru II – ICAAP, nowe podejście do procesu klasyfikacji ekspozycji kredytowych w kontekście zmian ustawy o rachunkowości, przegląd zarządczy procedur wewnętrznych BS na 2018r., analiza i zarządzanie ryzykiem płynności i finansowania.

Dla poprawy doskonalenia umiejętności sprzedażowych oraz budowania trwałych relacji z klientami Banku, w ramach systemu specjalistycznych szkoleń wewnętrznych tzw. *szkoleń miękkich* w 2017 roku zostało przeprowadzone **3** grupowe szkolenia sprzedażowe dla pracowników „front office” przez wyspecjalizowane firmy zewnętrzne i obejmowały takie zagadnienia jak: efektywność sprzedażowa bankowca – poziom I, zaawansowana sprzedaż usług finansowych dla bankowców z elementami sprzedaży teleinformatycznej – poziom II.

Szkolenia miały charakter warsztatów, przeprowadzone zostały poprzez zastosowanie profesjonalnych metod i skutecznych narzędzi szkoleniowych, podczas których pracownicy mieli możliwość podnieść swoje kompetencje sprzedażowe.

Bank umożliwia również pracownikom podnoszenie swoich kwalifikacji zawodowych poprzez uczestnictwo w specjalistycznych kursach oraz studiach podyplomowych. W 2017r. dwie osoby skorzystały z tej formy szkolenia tzw. „samokształcenia zawodowego”.

3.2.3. Motywowanie Pracowników

W celu zabezpieczenia realizacji celów rozwojowych określonych w Strategii Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju oraz Planie Finansowym, Zarząd Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju od 2007 roku kontynuuje system motywacyjny, oparty na dodatkowym premiowaniu pracowników w celu wzmocnienia działań pracowniczych w obszarze realizacji wybranych zadań rynkowych w danym okresie sprawozdawczym.

Dla zwiększenia efektywności pracy poszczególnych komórek organizacyjnych Banku oraz poprawy jakości i skuteczności sprzedaży usług bankowych w 2017 roku Zarząd Banku udoskonalił system motywowania pracowników o dodatkowe obszary. Rozwój systemu motywacyjnego ma na celu stały wzrost udziału ruchomej części płac w systemie wynagradzania pracowników za realizację konkretnych zadań rynkowych.

Rozwój systemu motywacyjnego w latach 2010 - 2017 przedstawia poniższa tabela:

/tabela nr 7/

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Składnik wynagrodzenia								
Średnie wynagrodzenie z tytułu płacy zasadniczej i dodatku funkcyjnego zł / m-c	2 725 zł	2 815 zł	3 081 zł	3 044 zł	3 013 zł	3 104 zł	3 070 zł	3 016 zł
Średnia wysokość wynagrodzenia stałego i zmiennego (premie uznaniowe, motywacyjne, 13 pensja itp.) zł / m-c	3 530 zł	3 548 zł	3 890 zł	3 813 zł	3 788 zł	3 786 zł	3 483 zł	3 329 zł
Udział ruchomej części płac w wynagrodzeniu ogółem zł /m-c	805 zł 22,8%	733 zł 20,7%	809 zł 20,8%	769 zł 20,2%	775 zł 20,5%	682 zł 18,0%	413 zł 11,9%	313 zł 9,4%

3.3. ZARZĄDZANIE ZAPLECZEM GOSPODARCZYM

Bank Spółdzielczy w Jastrzębiu Zdroju oprócz Centrali Banku posiada 28 placówek Obsługi Klienta. Na terenie miasta Jastrzębia-Zdroju działa Centrala Banku, która znajduje się w najstarszej dzielnicy miasta „Zdroju” oraz osiem Punktów Kasowych. Pozostałe placówki znajdują się w promieniu do 60 km od naszego miasta. Utrzymanie całego zaplecza gospodarczego Banku wymaga ponoszenia

stałych kosztów oraz systematycznego monitoringu opłat administracyjno-komunalnych w zależności od ich umiejscowienia.

Placówki Banku różnią się od siebie wielkością. Obsługiwane są przez dwie lub trzy osoby w zależności od potrzeb klientów w danej miejscowości. Wszystkie nasze Punkty Kasowe utrzymane są w jednakowej kolorystyce, posiadają jednakowe zewnętrzne, energooszczędne reklamy świetlne. Większość placówek przystosowanych jest do obsługi osób starszych i niepełnosprawnych. Komórka zarządzania zapleczem gospodarczym zajmuje się zamówieniami i zakupem wszelkich materiałów oraz wyposażenia potrzebnego do funkcjonowania Centrali Banku i Punktów Kasowych. Dbą również o ciągłość wszelkich umów związanych z dostawą mediów

i wynajmem pomieszczeń. Bank jest właścicielem budynków, w których funkcjonują: Centrala Banku oraz placówki w Zebrzydowicach i Godowie. Pozostałe placówki znajdują się w lokalach wynajmowanych od osób prywatnych, przedsiębiorców lub urzędów gmin i innych instytucji.

Rok 2017 minął pod znakiem dość znaczących zmian jeśli chodzi o placówki naszego Banku. Po przeprowadzeniu gruntownej analizy rynkowej zapadła decyzja o zamknięciu trzech nierentownych punktów obsługi klientów. Dwie z nich znajdowały się w Jastrzębiu-Zdroju (PK Borynia oraz PK US) oraz jedna w Markłowicach. W miejsce dwóch zlikwidowanych placówek w Jastrzębiu-Zdroju uruchomiono jedną nową w centrum miasta przy ul. Wielkopolskiej. Zmieniono również lokalizację Punktu Kasowego w Łodygowicach. Przy okazji placówka ta zyskała nowy wystrój, oznaczenie oraz nowy sprzęt informatyczny.

Koszty związane z utrzymaniem zaplecza gospodarczego Banku oraz jego placówek już od kilku lat utrzymują się na podobnym poziomie. Najwyższą kosztowo pozycją są usługi informatyczne (w tym koszty za Internet), które wyniosły 1.108 tys. zł. i wzrosły w odniesieniu do roku 2016 o ok. 33 tys. zł. Na wysokość tych kosztów ma wpływ nie tylko obsługa całej infrastruktury informatycznej Banku, ale również jej systematyczna rozbudowa i modernizacja, która gwarantuje bezpieczeństwo na wysokim poziomie. Na drugim miejscu znajdują się koszty związane z wynajmem lokali – to kwota 720 tys. zł. Pozycja ta obniżyła się prawie o 85 tys. co związane było z zamknięciem placówek. Trzecią co do wielkości pozycją są koszty związane z ochroną Banku, które w ostatnim roku sprawozdawczym osiągnęły wysokość 359 tys. zł. Na dostawę mediów do Centrali i wszystkich Punktów Kasowych w 2017r. Bank wydał kwotę prawie identyczną jak w roku 2016 czyli ok. 308 tys. zł.

3.4. BEZPIECZEŃSTWO IT

W dobie powszechnego dostępu do Internetu, przy wszechobecnym elektronicznym przetwarzaniu danych i rozwijających się technologiach internetowych, optymalne bezpieczeństwo i ochrona danych staje się zadaniem coraz trudniejszym i bardziej złożonym. Utrata newralgicznych danych lub poufnych informacji może mieć nieobliczalne negatywne skutki dla prowadzonej działalności

biznesowej. Kradzież czy zniszczenie informacji nie tylko zagraża przestojem w sprawnym funkcjonowaniu biznesu, ale również może doprowadzić do jego bankructwa.

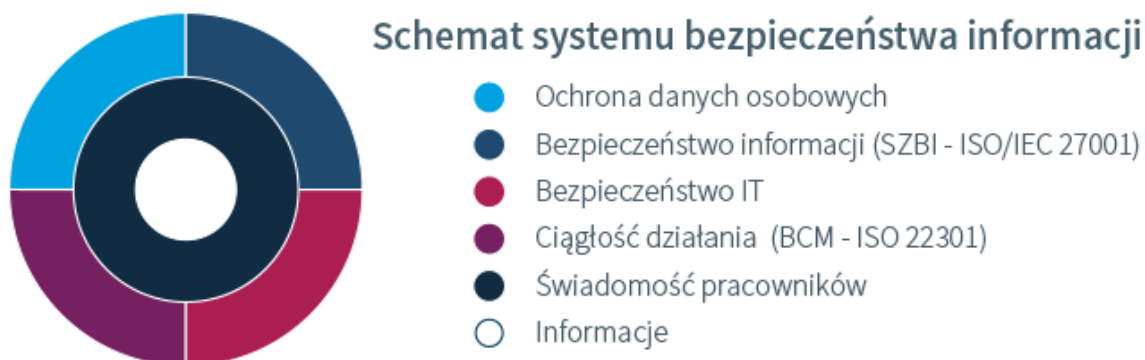
Bezpieczeństwo informacji to ochrona informacji przed zagrożeniami w celu zapewnienia ciągłości biznesu, minimalizowania ryzyka biznesowego i maksymalizacji zwrotu z inwestycji, oraz możliwości biznesowych. Jest realizowane poprzez wdrażanie odpowiedniego systemu zabezpieczeń, w tym polityki, procesów, procedur, struktury organizacyjnej, funkcji oprogramowania i sprzętu.

Systemy informatyczne używane w Banku projektuje się, wdraża oraz eksploatuje z uwzględnieniem następujących zasad projektowania bezpiecznych systemów informatycznych:

- ❖ **zasada najmniejszych przywilejów** (ang. Principle of Least Privileges) - użytkownik, system, moduł, czy funkcja powinien mieć możliwie najmniejsze przywileje, wystarczające do wykonania jego zadań;
- ❖ **zasada podziału informacji** (ang. Compartmentalization of Information) - zasoby systemu informatycznego o różnym poziomie wrażliwości (tzn. wartości i podatności na zagrożenia) powinny się znajdować w różnych strefach bezpieczeństwa;
- ❖ **zasada asekuracji (wielowarstwowości) zabezpieczeń** (ang. Defense-in-Depth) - ochrona wrażliwych zasobów systemu informatycznego powinna opierać się na wielu warstwach zabezpieczeń;
- ❖ **zasada najsłabszego ogniwa** (ang. Weakest Link in the Chain) - poziom bezpieczeństwa systemu informatycznego zależy od najsłabiej zabezpieczonego elementu tego systemu.

System bezpieczeństwa informacji działający w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju opiera się w głównej mierze na Polityce Bezpieczeństwa Informacji i prezentuje się następująco:

- główne działania podjęte w 2017r. w obszarze bezpieczeństwa informatycznego:

- opracowanie nowej „Strategii rozwoju, eksploatacji zasobów informatycznych i sieciowych oraz bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju na lata 2017-2020”,
- modernizacja sieci na styku Centrala – Punkty Kasowe polegająca na migracji łącz do technologii światłowodowej i implementacji urządzeń typu NextGeneration Firewall,
- modernizacja infrastruktury wirtualizacji zasobów bankowych,

- czynny udział w międzybankowej grupie E-FRAUD oraz systemie SWOZ,
- podniesienie bezpieczeństwa bankowości internetowej poprzez wdrożenie kolejnych mechanizmów bezpieczeństwa oraz rozbudowę wewnętrznego systemu antyfraudowego,
- audyt bezpieczeństwa informatycznego przeprowadzony przez zewnętrzną firmę Kerberos Sp. z o.o. obejmujący następujące obszary: Procedury i dokumentacja polityki bezpieczeństwa, Plany Ciągłości Działania obszaru IT, Ochrona danych osobowych, Audyt technicznych aspektów zabezpieczeń,
- akcje edukacyjne wśród klientów Banku, mające na celu podniesienie świadomości bezpiecznego korzystania z elektronicznych usług bankowych poprzez.

3.5. ZARZĄDZANIE W OBSZARZE IT

W obszarze IT w roku 2017:

a) zakupiono:

- ❖ 25 tokenów pod usługę CUI Detaliczne,
- ❖ 90 sztuki tokenów VASCO dla CUI KORPO,
- ❖ 152 identyfikatorów dla CUI KORPO,
- ❖ 110 tokenów RSA na wymianę wygasających,
- ❖ 6 licencji Office,
- ❖ 4 laptopy,
- ❖ 6 zestawów komputerowych,
- ❖ 1 drukarka OKI,
- ❖ 2 liczarki UNIT 310,
- ❖ 12 dysków dla macierzy SYNOLOGY,
- ❖ 4 serwery FUJITSU oraz Macierz FUJITSU,
- ❖ 22 zapory sieciowe JUNIPER,
- ❖ 4 licencje Windows Serwer 2012 R2,
- ❖ 1 drukarka laserowe,
- ❖ Konsola KVM do Centrum zapasowego,
- ❖ Czujnik zasilania do centrum zapasowego,
- ❖ 4 dyski SSD dla kopii zapasowych systemu księgowego.

b) wdrożono/wykonano:

- ❖ Wdrożenie modyfikacji w systemie księgowym „annuitet w transzach”,
- ❖ Wykonano serwis agregatu prądotwórczego,
- ❖ Wdrożenie funkcjonalności telefonia ip na punktach kasowych w celu obniżenia kosztów działania placówek,
- ❖ Wykonanie aktualizacji systemu księgowego,
- ❖ Wdrożono oprogramowanie ASIST w wersji wielostanowiskowej,

- ❖ Wykonano audyt bezpieczeństwa informatycznego,
- ❖ Wdrożono modyfikację systemu księgowego o możliwość generowania pliku jpk,
- ❖ Wdrożono modyfikację kopii systemu księgowego o zapis na dyski SSD,
- ❖ Wdrożono system sprawozdawczy CMR,
- ❖ Wdrożono modyfikacje systemu księgowego obsługa jednolitego pliku kontrolnego dla ksiąg Rachunkowych oraz wyciągów Bankowych,
- ❖ Odnowiono certyfikat SSL dla strony zewnętrznej bsjastrzebie.pl,
- ❖ Odnowienie licencji na system antywirusowy Kaspersky, obejmujący ochroną wszystkie stacje robocze, serwery, tablety, smartfony,
- ❖ Zaktualizowano system transakcyjny obsługujący karty płatnicze Klientów Banku,
- ❖ Odnowiono suport dla systemu wirtualizacji używanego w Banku,
- ❖ Odnowienie suportu systemu kopii automatycznych dla maszyn wirtualnych,
- ❖ Odnowiono suport dla systemu SOLARIS,
- ❖ Odnowienie suportu Lotus notes,
- ❖ Przeniesiono 4 bankomaty do nowej lokalizacji,

Bank wykorzystuje w swej infrastrukturze następujące łącza teletransmisyjne:

- ❖ 24 łącz ISDN,
- ❖ 1 łącze DSL,
- ❖ 5 łącz po Routerze GSM,
- ❖ 26 łącz światłowodowych,

Bank posiadał na stanie do końca roku 56 telefonów komórkowych oraz 65 kart SIM w Planie Firma.

- Nakłady ogółem w obszarze IT: **1 014 000 zł.**
- Nakłady ogółem na współpracę z firmami obsługującymi obszar IT (Asseco S.A. Wincor- Nixdorf, Konica Minolta, TP S.A.): **1 095 000 zł.**
- w CUI Detalicznym wykonano łącznie 255 tys. przelewów na kwotę 604 060 tys. zł.
- w CUI Korporacyjnym wykonano łącznie 708 tys. przelewów na kwotę 2 696 505 tys. zł. złotych.
- W sumie aktywnym kanałem WWW wykonano **964 tys.** przelewów na łączną kwotę **3 300 mln złotych.**

3.6. DZIAŁALNOŚĆ PUBLIC RELATIONS

Bank Spółdzielczy w Jastrzębiu Zdroju w 2017 roku wykorzystywał różne formy działalności promocyjnej, wspomagającej realizację zadań ukierunkowanych na utrzymanie pozycji naturalnego

lidera współpracującego z Jednostkami Samorządu Terytorialnego oraz wspierającego finansowo rozwój lokalnej społeczności i biznesu.

Wydatki związane z tym obszarem działalności zamknęły się kwotą **336,09 tys. zł** i były niższe o **26,61 tys. zł** w stosunku do roku 2016 roku.

/tabela nr 8/

Wyszczególnienie	2015 rok dane w tys. zł	2016 rok dane w tys. zł	2017 rok dane w tys. zł
reklama publiczna, ogłoszenia	291,46	204,62	195,47
raport roczny	4,67	8,61	0
reklama – sport	47,32	14,24	2,17
reklama - dekoracje, gadżety	81,56	85,27	73,21
reklama, promocja	71,82	48,06	38,76
koszty ogółem	496,83	360,80	309,61
koszty reprezentacji – nkup	4,84	1,90	26,48
koszty ogółem + nkup	501,67	362,70	336,09

W 2017 roku Bank wykorzystywał następujące dostępne narzędzia i instrumenty marketingowe:

- ❖ artykuły sponsorowane oraz reklama w prasie lokalnej (Dziennik Zachodni, Nowiny Wodzisławskie, Nowiny Rybnickie, Wiadomości z nad Piotrówki, biuletyny informacyjne wydawane przez spółdzielnie mieszkaniowe, itp.) oraz ogólnopolskiej (Rzeczpospolita, Forbes, Newsweek),
- ❖ nadawanie reklam na antenie Radia 90 FM,
- ❖ banery reklamowe na portalach internetowych: jasnet, tuwodzisław, jastrzębie online oraz na stronach internetowych sponsorowanych klubów sportowych i organizacji,
- ❖ posty reklamowe i informacyjne na fanpage`u Banku(Facebook) oraz oficjalnym kanale BSJastrzebieTV w serwisie YouTube,
- ❖ początek kampanii reklamowej z wykorzystaniem narzędzia Google AdWords,
- ❖ identyfikacja wizualna: plakaty i ulotki produktowe; namiot, flagi i gadżety z logo Banku, banery reklamowe,
- ❖ integracja środowiska biznesowego i wymiana doświadczeń podczas Śniadań Biznesowych,
- ❖ budowa zainteresowania produktem oraz tworzenie i utrzymywanie więzi między reklamodawcą i odbiorcą za pomocą fanpage Banku. Do działań e-pr należało również prowadzenie konkursów online na fanpage`u Banku,
- ❖ zarządzanie komunikatami PR'owymi w Internecie za pomocą narzędzi pozycjonowania,
- ❖ sponsoring:
 - imprez sportowych, drużyn i indywidualnych sportowców
 - wspieranie placówek: domów dziecka, akcje charytatywne np. pomoc rzeczowa na rzecz Schroniska dla zwierząt w Jastrzębiu-Szeroka

- wspieranie szkół, przedszkoli

Z myślą o podniesieniu komfortu użytkowania witryny www.bsjastrzebie.pl i poszerzeniu wzajemnej komunikacji z Klientami Bank systematycznie aktualizuje informacje na stronie internetowej. Korzystanie ze strony jest całkowicie bezpieczne o czym informuje ikona zatrzaśniętej kłódki przy adresie strony.

W działaniach marketingowych wykorzystywane są także nośniki wizualne takie jak: tablice reklamowe wolnostojące, billboardy, tablice reklamowe przed Centralą i placówkami Banku, ekrany LED. Prezentacje dotyczące oferty Banku prezentowane są też na telewizorach LCD na sali operacyjnej w Centrali oraz Punktach Obsługi Klienta. W celu zwiększenia skuteczności oddziaływania na uwagę potencjalnego klienta na dany produkt zastosowano również reklamę wewnętrzną w postaci: kasetonów, potykaczy, roll-upów.

Do pogłębiania pozytywnych relacji między Bankiem a jego właścicielami oraz szerokim spektrum Klientów wykorzystywane są Zebrania Grup Członkowskich, Zebranie Przedstawicieli, oraz Śniadania Biznesowe.

Bank systematycznie uczestniczy w wydarzeniach mających znaczenie dla mieszkańców naszego regionu - festynach i imprezach kulturalno-oświatowych (*Dni gminy, lub miejscowości, dożynki, jubileusze, akademie organizowane przez szkoły, imprezy sportowe, itp.*).

Należy podkreślić, iż w swych działaniach Bank wspiera organizacyjnie i finansowo różne formy aktywności ze swego otoczenia zgodnie z koncepcją społecznej odpowiedzialności biznesu. Bank aktywnie włączył się w pomoc i sponsoring wielu przedsięwzięć podejmowanych przez lokalną społeczność (*m.in. Ogólnopolska akcja „Polska Biega”, Bieg Kobiet 5 +, itp.*). Pomagaliśmy szkołom, przedszkolom, hospicjom, stowarzyszeniom, centrom kultury i sportu.

Ponadto Bank od wielu lat angażuje się w liczne przedsięwzięcia mające na celu propagowanie kultury fizycznej i sportu na różnych szczeblach dyscyplin sportowych. Bank Spółdzielczy w Jastrzębiu Zdroju tradycyjnie był organizatorem III Rodzinnego Rajdu Rowerowego, który połączony był z trzecimi obchodami Święta Spółdzielczości Bankowej. Rajd miał charakter rekreacyjny, jego celem było wspólne miłe spędzenie wolnego czasu, promowanie zdrowego stylu życia i aktywnego wypoczynku.

W 2017 r. Bank kontynuował edukację bankową poprzez popularyzację praktyki oszczędzania wśród dzieci i młodzieży oraz upowszechnianie wiedzy na temat działalności Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju w ramach konkursu **„Dziś oszczędzam w SKO – jutro w Banku Spółdzielczym”**.

W ramach edukacji bankowej prowadzono w Banku lekcje na temat oszczędzania dla uczniów – uczestników SKO. W konkursie wzięło udział 12 szkół. Trzy szkoły zdobyły nagrody pieniężne (1.000 zł) przeznaczone na wyposażenie placówek a około 120 uczniów zostało wyróżnionych nagrodami książkowymi i pamiątkowymi dyplomami. Kontynuowano także Program TalentowiSKO poświęcony rozwojowi dziecięcych talentów i ich edukacji finansowej.

3.7. SYSTEM KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

System kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju funkcjonuje w sposób zapewniający osiągnięcie celów, o których mówi art. 9 c ust. 1 ustawy Prawo bankowe, odgrywa on strategiczną rolę dla bezpieczeństwa działania Banku i jest istotnym elementem zarządzania ryzykiem.

W ramach funkcjonującego w Banku systemu kontroli wewnętrznej wyodrębnia się:

- Funkcję kontroli,
- Komórkę ds. ryzyka braku zgodności,
- Niezależną Komórkę audytu wewnętrznego.

System kontroli wewnętrznej i system zarządzania ryzykiem funkcjonujący w Banku zorganizowany jest na trzech niezależnych poziomach.

Na I poziom (linia) obrony: składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku

Na II poziom (linia) obrony: składa się zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach lub komórkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem tj.:

1. Funkcja kontroli – komórki organizacyjne Centrali Banku min. Komórka ds. zarządzania ryzykiem, realizujące czynności związane z testowaniem, analizowaniem, monitorowaniem adekwatności, skuteczności i efektywności mechanizmów kontrolnych funkcjonujących w obszarach ich odpowiedzialności oraz raportowanie w tym zakresie;
2. Funkcja zgodności – Komórka ds. ryzyka braku zgodności – realizująca czynności związane z zapewnieniem zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi, w tym mechanizmy kontrolne i raportowanie w tym zakresie;

Na III poziom (linia) obrony – działalność komórki audytu wewnętrznego – obejmująca badaniem i oceną działanie Banku, jako całości, w tym okresowe monitorowanie adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych i mechanizmów kontroli ryzyka.

3.7.1. Bilans pracy za rok 2017 w zakresie audytu wewnętrznego i kontroli wewnętrznej:

Zadania **audytu wewnętrznego** w roku 2017 realizował dwuosobowy zespół specjalistów, którego skład personalny w ciągu roku uległ zmianie. Zadania Komórki audytu wewnętrznego realizowane były w oparciu o zatwierdzony Uchwałą Rady Nadzorczej Plan Audytu Wewnętrznego na rok 2017. Projekcja zadań audytowych była poprzedzona, jak co roku analizą ryzyk występujących w Banku.

W roku ubiegłym Komórka audytu wewnętrznego zrealizowała **13 zadań o charakterze audytowym** tj.: **12** zadań wynikających z Planu audytu oraz **1** zadanie doraźne dotyczące: **weryfikacji stosowania zasad ładu korporacyjnego w 2016 roku.**

Realizacja zadań audytowych skupiona była na najistotniejszych rodzajach ryzyk występujących w Banku.

Na podstawie przeprowadzonych przez audytorów wewnętrznych zadań audytowych, wystosowano łącznie **55 zaleceń pokontrolnych**, a decyzją Prezesa Zarządu polecono je wdrożyć w komórkach organizacyjnych.

Zalecenia pokontrolne dotyczyły między innymi:

- konieczności dokonania zmian w regulacjach wewnętrznych pod kątem dostosowania do przepisów nadzorczych oraz zmian w strukturze organizacyjnej,
- weryfikacji wartości limitów zawartych w regulacjach wewnętrznych Banku,
- wprowadzenia mechanizmów stałej kontroli funkcjonalnej w zakresie zabezpieczeń na każdym etapie kredytowania,
- rozszerzenia zakresu czynności wskazanych pracowników, celem zapewnienia ciągłości pracy automatyzacji prac procesów sprzedażowych,
- dokonania przeglądu stosowanych w Banku narzędzi analitycznych pod kątem poprawności i kwalifikacji jako modeli zgodnie z rekomendacją W KNF.

Audytorzy, poza realizacją zadań audytowych przewidzianych w Planie Audytu na rok bieżący, realizowali również inne czynności, w tym dotyczące między innym:

- ✓ zmiany zapisów w regulacjach wewnętrznych dotyczących Systemu Kontroli Wewnętrznej;
- ✓ kontroli stopnia realizacji zaleceń pokontrolnych wydanych na podstawie Raportów pokontrolnych;
- ✓ sporządzania comiesięcznej Informacji Zarządczej z zakresu ilości zrealizowanych w Banku kontroli wewnętrznych oraz ilości wydanych w wyniku tych kontroli zaleceń pokontrolnych i uwag o charakterze informacyjnym;
- ✓ wypełniania oraz koordynacji prac nad terminowym i kompletnym przekazaniem kwestionariuszy Badaniu i Oceny Nadzorczej BION 2016 do UKNF (czerwiec, lipiec);
- ✓ uczestnictwa w poszerzonym posiedzeniu Zarządu;
- ✓ uczestnictwa w specjalistycznych szkoleniach zewnętrznych z zakresu zmian regulacyjnych otoczenia bankowego;
- ✓ aktywny udział w pracach związanych z opracowywaniem Planu Naprawy Banku;
- ✓ audytorzy pełnili także funkcję doradczą oraz uczestniczyli w wybranych posiedzeniach powołanych w Banku Komitetów;
- ✓ dokonywali niezależnej analizy ryzyka wg istotności na potrzeby sporządzenia Planu audytu i Planu kontroli wewnętrznej na 2018 rok.

Szczegółowy zakres podmiotowy i przedmiotowy kontroli wewnętrznej określały zakresy czynności poszczególnych pracowników, Plan kontroli wewnętrznej na 2017 rok oraz regulacja wewnętrzna: **Instrukcja działania funkcji kontroli w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju**, stanowiąca

załącznik do **Regulaminu Systemu Kontroli Wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju**.

W 2017 roku obowiązek sprawowania kontroli funkcjonalnej wypełniano na **15** stanowiskach pracy tj.: Głównego Księgowego, Zastępcy Głównego Księgowego, Kierowników oraz Specjalistów, którzy przeprowadzili **1636 kontroli wewnętrznych**, w wyniku których wystosowano **703 zalecenia** do realizacji.

Podobnie jak w latach poprzednich, informacje prezentowane w Kartach Sprawozdawczości Pokontrolnej wskazują na zróżnicowanie tematyczne realizowanych kontroli funkcjonalnych, ich praktyczny wymiar oraz użyteczność w zarządzaniu ryzykami w Banku. Różnorodność tematyczna oraz zakres tych kontroli spowodowały, że niemal wszystkie podstawowe obszary działania Banku zostały skontrolowane. Przeprowadzone kontrole funkcjonalne dotyczyły między innymi: działalności kredytowej, działalności walutowej, działalności restrukturyzacyjnej, działalności windykacyjnej, rachunków bankowych, działalności kasowo-skarbcowej, kapitału i adekwatności kapitałowej, księgowości zarządczej, funkcjonowania Punktów Kasowych i Oddziałów Banku, realizacji założeń Planu Finansowego i Zadań Rynkowych, prawidłowości sporządzania sprawozdawczości obligatoryjnej, prawidłowości przestrzegania regulacji wewnętrznych Banku i przepisów prawa, administracji kadrami, obszaru informatycznego, bezpieczeństwa informacji.

W roku 2017 audytorzy oceniali funkcjonowanie kontroli wewnętrznej w sposób ciągły i systematyczny, zwracając uwagę na obszary, w których częstotliwość sprawowania kontroli powinna zostać wzmocniona. Celem uskutecznienia kontroli wewnętrznej, zostały wydane zalecenia na podstawie przeprowadzonych zadań audytowych w zakresie wzmocnienia kontroli wewnętrznej funkcjonalnej lub zintensyfikowania ich częstotliwości w badanych obszarach.

3.7.2. Komórka ds. ryzyka braku zgodności oraz Zarządzanie ryzykiem braku zgodności

Zapewnianie zgodności, w tym zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku, ma zapewnić przestrzeganie w Banku przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych. Zapewnianie zgodności to jeden z celów systemu kontroli wewnętrznej.

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności realizowane jest w Banku na podstawie pisemnych zasad i procedur, w tym zgodnie z przyjętą „Polityką zgodności w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju”. Podstawowy cel Polityki zgodności to uzyskanie stanu, w którym wszelkie działania Banku, jego organów i pracowników są w maksymalnym stopniu zgodne z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi, a także standardami rynkowymi.

Proces zarządzania ryzykiem braku zgodności obejmuje: identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie, ograniczanie oraz raportowanie o tymże ryzyku.

W Banku określono **istotne obszary zarządzania ryzykiem braku zgodności**, do których należą niżej wskazane:

- ❖ Ochrona interesów - obejmuje ocenę nowych i istniejących produktów oraz usług dla klientów Banku, ocenę dokumentów stosowanych w relacjach z klientami, tj. wzorce umowne i regulaminy, ocenę materiałów informacyjnych i marketingowych kierowanych do klientów, nadzór nad prawidłowością oferowania klientom produktów i usług bankowych, instrumentów finansowych, w tym również nad prawidłowością przeprowadzanych procesów sprzedażowych, ocenę zabezpieczenia przed ujawnieniem tajemnicy bankowej lub nieuzasadnionym przetwarzaniem danych osobowych klientów Banku;
- ❖ Ochrona tajemnicy bankowej;
- ❖ Ochrona danych osobowych;
- ❖ Bezpieczeństwo finansowe – obejmuje przeciwdziałanie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu oraz przestrzeganie sankcji międzynarodowych, przeciwdziałanie nadużyciom; mobbing;
- ❖ Etyka zawodowa - obejmuje w szczególności: budowanie i promowanie postępowania zgodnego z obowiązującymi w Banku przepisami wewnętrznymi i standardami etycznymi, określonymi w Kodeksie etyki Banku, zagadnienia działalności konkurencyjnej pracowników Banku, przyjmowanie darowizn i podarunków, wypracowanie standardów chroniących pracowników zgłaszających nieprawidłowości.

W Banku funkcjonuje komórka do spraw zgodności, która ma charakter niezależny. Wykonuje ona czynności na podstawie regulaminu funkcjonowania komórki do spraw zgodności i instrukcji zarządzania ryzykiem braku zgodności oraz innych regulacji wewnętrznych Banku dotyczących obszarów związanych z ryzykiem braku zgodności.

W 2017 roku komórka ds. ryzyka braku zgodności uczestniczyła w pracach mających na celu dostosowywanie Banku do wymogów Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, uchwały Nr 141/2017 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 25 kwietnia 2017r. w sprawie wydania Rekomendacji H dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach, szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach.

W 2017 roku nie zostały odnotowane zdarzenia, które wpłynęłyby w istotny sposób na poziom ryzyka braku zgodności, Bank swoje działania koncentrował na zapobieganiu wystąpieniu ryzyka braku zgodności.

IV. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM BANKOWYM

Rok 2017 dla sektora bankowego był kolejnym okresem dalszych działań dostosowawczych do nowych wymogów ostrożnościowych oraz zmieniających się przepisów prawa. Systemowe zarządzanie ryzykiem bankowym jest procesem zintegrowanym i odbywało się w oparciu o znowelizowane wymogi nadzorcze oraz o zaktualizowane wewnętrzne regulacje a także w odniesieniu do zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą projekcji finansowych, planów i polityk uwzględniających akceptowalny poziom ryzyka tzw. „apetyt na ryzyko”.

W związku ze zmieniającym się otoczeniem, profilem ryzyka, oraz chcąc zapewnić efektywne zarządzania Bank w 2017 roku dokonał przebudowy struktury organizacyjnej. Zarząd Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju w dniu 31.03.2017 roku uchwałą nr 29/2017 zmienił strukturę organizacyjną, która obecnie oparta jest na czterech pionach:

- ❖ Pion Kierowania Bankiem
- ❖ Pion Windykacji i Restrukturyzacji
- ❖ Pion Księgowo – Sprawozdawczy
- ❖ Pion Handlowy.

Zmiany struktury organizacyjnej miały na celu usprawnienie i doskonalenie procesów zarządzania, ograniczać ryzyko oraz zlikwidować zbędne, kosztotwórcze stanowiska.

Jednocześnie wychodząc naprzeciw oczekiwaniom nadzorca w Banku rozpoczęto działania zmierzające do poprawy sytuacji finansowej Banku oraz zapewnienia odpowiedniego bufora płynności, jak też przebudowy struktury bilansu i odbudowy pozycji kapitałowej, stosownie do wystosowanych przez Komisję Nadzoru Finansowego uwag i zaleceń pokontrolnych.

Podjęte przez Zarząd Banku przedsięwzięcia organizacyjne i regulacyjne w roku 2017 pozwoliły na prowadzenie działań o charakterze doraźnym jak i perspektywicznym, zmierzających do poprawy i doskonalenia funkcjonujących procesów zarządczych w odniesieniu do wydanych zaleceń pokontrolnych jak i zmieniających się wymogów i przepisów prawa.

Odnotowana przez Bank w 2016 roku wysoka strata, nadal przedkłada się na wyniki działań prowadzonych w roku 2017. Bank jednak dzięki prowadzonej polityce odbudowuje kondycję i pozycję na rynku, na koniec grudnia 2017 roku łączny współczynnik kapitałowy wyniósł **8,62%** a zatem Bank zachował minimalny poziomu łącznego współczynnika kapitałowego wynoszącego 8%, zgodnie z przyjętą uchwałą nr 158/2017 z dnia 21.03.2017 rok wewnętrzną „Strategią adekwatności kapitałowej na lata 2017-2021”. Bank nadal stoi przed wyzwaniem podnoszenia wartości minimalnych poziomów współczynników kapitałowych, zgodnie ze stanowiskiem KNF w roku 2018 Bank zobligowany jest do utrzymania:

- Łączny współczynnik kapitałowy TCR na poziomie 12,875%
- Współczynnik kapitału Tier I na poziomie 10,875%

- Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (Cet1) na poziomie 9,375%.

4.1. POZIOM ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ BANKU

W ocenie adekwatności kapitałowej Bank uwzględnia następujące rodzaje współczynników:

- ❖ **współczynnik kapitału podstawowego Tier1 (CET 1)** - wyznaczany w oparciu o kapitał najwyższej jakości, czyli kapitał podstawowy (CET1) - Bank na koniec 2017 roku posiadał współczynnik kapitału podstawowego na poziomie **8,62%**.
- ❖ **współczynnik kapitału Tier1 (T1)**- wyznaczany w oparciu o sumę kapitału podstawowego (CET1) oraz dodatkowego kapitału Tier1 – którego minimalny poziom w 2017r. wynosił 7,25% aktywów ważonych ryzykiem; a zgodnie z rekomendacją KNF powinien osiągnąć poziom – 10,25%. Bank na koniec 2017 roku posiadał współczynnik kapitału Tier I na poziomie **8,62%**, który był na tym samym poziomie co współczynnik kapitału podstawowego, gdyż Bank nie posiadał dodatkowego kapitału zaliczanego do Tier I, tym samym będąc na poziomie powyżej minimum wyznaczonego przepisami Rozporządzenia CRR, jednak poniżej minimum wynikającego z zaleceń Komisji Nadzoru Finansowego na rok 2017.
- ❖ **całkowity współczynnik kapitałowy (TCR)** - wyznaczany w oparciu o uznany kapitał składający się z sumy kapitału podstawowego CET1, dodatkowego kapitału Tier I oraz kapitału Tier II – którego minimalny poziom wynosi nie mniej niż **9,25 %** aktywów ważonych ryzykiem; natomiast zgodnie z wytycznymi KNF powinien wynosić **13,25%**. Na dzień **31.12.2017 r.** całkowity współczynnik kapitałowy wynosił **9,63%** przy minimalnym poziomie określonym przepisami regulacyjnymi – 9,25% (8%+1,25% bufor) i rekomendowanym przez Komisję Nadzoru Finansowego poziomie – 13,25%.

/tabela nr 9, w zł/

Pozycja	Stan na 31.12.2017 r.
FUNDUSZE WŁASNE (wartość bilansowa)	38 270 013
Fundusze własne / łączny kapitał (Tier I + Tier II)	38 270 013
Kapitał Tier I	34 236 612
Kapitał podstawowy Tier I (CET1)	34 236 612
Kapitał dodatkowy Tier I (AT1)	0
Kapitał Tier II	4 033 401
Kwota łącznej ekspozycji ważonej ryzykiem, w tym:	397 271 528
<i>z tytułu ryzyka kredytowego</i>	345 193 591
<i>z tytułu ryzyka operacyjnego</i>	52 077 938
<i>z tytułu ryzyka rynkowego (walutowego)</i>	-
Dodatkowa kwota ekspozycji ważonej ryzykiem z tytułu pozostałych istotnych rodzajów ryzyka*	19 294
Kapitał wewnętrzny	31 801 016

Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	8,62%
Współczynnik kapitału Tier I	8,62%
Łączny współczynnik kapitałowy	9,63%

**Bank w ramach procedury ICAAP tworzył dodatkowy wymóg na ryzyko zidentyfikowane jako istotne.*

Dla potrzeb oceny adekwatności kapitałowej mierzonej wskaźnikami kapitałowymi w 2017 roku, Bank wyliczał łączną kwotę ekspozycji na ryzyko kredytowe, operacyjne, rynkowe, zgodnie z postanowieniami rozporządzenia CRR, a w nieuregulowanym zakresie na gruncie prawa krajowego - zgodnie z zapisami obowiązujących *Uchwał Komisji Nadzoru Finansowego*. Bank wyliczał również kapitał wewnętrzny, którego celem jest pokrycie nieoczekiwanych strat z tytułów wszystkich istotnych rodzajów ryzyka w ramach działalności Banku, z uwzględnieniem wpływu czynników zewnętrznych na poziom ponoszonego ryzyka.

Mając na uwadze ogólną sytuację banku pod względem finansowym, płynnościowym oraz pod względem wypłacalności a zwłaszcza wymogi w zakresie funduszy własnych, o których mowa w art. 92 ust. 1 rozporządzenia nr 575/2013, wymogi nałożone na podstawie art. 138 uprawnienia nadzorcze KNF ust. 1 pkt 2 i 2a ustawy – Prawo bankowe, oraz wymóg, o którym mowa w art. 55 ust. 4 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz. U. poz. 1513 oraz z 2016 r. poz. 996), warunkujące konieczność odbudowy funduszy własnych jak i konieczność dalszego wzmocnienia bazy kapitałowej, Bank nadal będzie dążył do wzrostu funduszy własnych, wzmocnienia bazy kapitałowej a tym samym poprawy współczynników kapitałowych.

4.2. POZIOM KAPITAŁU WEWNĘTRZNEGO

Posiadane przez Bank fundusze własne w roku 2017 z uwzględnieniem całego funduszu udziałowego pozwalały na absorpcję skutków ryzyka, na jakie Bank był narażony w swojej działalności. Kapitał wewnętrzny Banku, wyliczany na podstawie procedury szacowania kapitału wewnętrznego, kształtował się na poziomie zbliżonym do regulacyjnych wymogów kapitałowych.

Na mocy obowiązujących przepisów Bank był zobligowany do utworzenia dodatkowego wewnętrznego wymogu kapitałowego ustalonego w ramach obowiązującej procedury szacowania kapitału wewnętrznego tzw. procedury ICAAP w kwocie 19 tys. zł.

4.3. RYZYKO KREDYTOWE (portfel kredytowy)

W celu zapewnienia odpowiedniej do profilu ryzyka Banku, jakości aktywów kredytowych, Bank zarządzał ryzykiem kredytowym, ryzykiem koncentracji zaangażowań, ryzykiem kredytowym ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w myśl Rekomendacji S Komisji Nadzoru Finansowego i ryzykiem kredytowym detalicznych ekspozycji kredytowych w myśl Rekomendacji T

Komisji Nadzoru Finansowego. Minimalizacji ryzyka kredytowego służyły obowiązujące procedury, w tym sporządzona na rok 2017 i zatwierdzona przez Radę Nadzorczą Politykę zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju.

W ramach podsumowania w komórce zarządzania ryzykami sporządzono **4 raporty kwartalne** dotyczące kontroli kształtowania się zatwierdzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą pożądanych wielkości portfela kredytowego, limitów i wartości progowych określających strukturę, profil i poziom ryzyka kredytowego. Raporty te były przedstawione i omówione na posiedzeniach **Rady Nadzorczej Banku** jak i na poszerzonych posiedzeniach **Zarządów audytowo-kontrolingowych Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju**, które odbywały się regularnie w roku 2017.

W ramach funkcjonującego w Banku Systemu Informacji Zarządczej sporządzono; szereg zestawień, danych analitycznych, raportów dotyczących m.in. portfeli ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomości mieszkalnej jak i ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomości niemieszkalnej (nieruchomości komercyjne, pozostałe), wyliczenia łącznego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego metodą standardową oraz oszacowania kapitału wewnętrznego z tytułu istotnych kategorii ryzyka, tj. koncentracji dużych zaangażowań kredytowych, a także koncentracji branżowej, zabezpieczeń jak również koncentracji w jednorodny instrument finansowy.

W 2017 roku limity koncentracji wierzytelności i sumy wierzytelności Banku, wyznaczone przez Prawo Bankowe nie zostały przekroczone.

Stosowane w Banku procesy decyzyjne i mechanizmy kontrolne wspomagały proces ograniczania ryzyka kredytowego. W 2017 roku jakość portfela aktywów kredytowych uległa dalszemu pogorszeniu co nie było wynikiem wzrostu wartościowego aktywów zagrożonych (gdyż w roku 2017 odnotowano spadek wartości aktywów kredytowych zaliczanych do portfela aktywów zagrożonych), lecz było wynikiem ograniczenia działalności kredytowej wynikającej z podniesienia wymogów w zakresie oceny zdolności kredytowej potencjalnych Kredytobiorców, co w efekcie miało wpływ na spadek sprzedaży a tym samym wartości portfela aktywów kredytowych. Jednym z mierników ryzyka kredytowego jest wielkość wskaźnika udziału kredytów w sytuacji nieregularnej w odniesieniu do aktywów kredytowych ogółem (obligo). Wskaźnik jakości kredytów wyniósł **23,6 %** na koniec 2017 roku. Ochronę jakości portfela kredytowego zapewniają jego okresowe przeglądy oraz bieżące monitorowanie terminowej obsługi kredytów i kondycji finansowej Dłużników Banku.

Proces monitoringu w Banku jest procesem stałej kontroli ryzyka kredytowego, realizowanym poprzez bieżący kontakt z Klientem oraz obserwację i analizę:

- sytuacji ekonomiczno-finansowej i majątkowej klienta oraz osób będących dłużnikami Banku z tytułu zabezpieczenia osobistego transakcji kredytowej,
- stanu ustanowionych zabezpieczeń,

- z uwzględnieniem dotychczasowej współpracy z Klientem, polegającej min. na jakości i terminowości obsługi zadłużenia w Banku.

W roku 2017 monitoringowi kwartalnemu (ocenie standingu finansowego) podlegały podmioty gospodarcze, których zaangażowanie na ostatni dzień miesiąca kończącego kwartał/rok było równe bądź przekraczało 3 mln zł oraz podmioty, które sklasyfikowano do kategorii ryzyka innej niż „normalna”. Bank dokonuje przeglądu portfela ekspozycji kredytowych w okresach kwartalnych z zachowaniem ostrożnościowego progu kwoty ekspozycji kredytowej 3 mln zł. zgodnie z zapisami Polityki Zarządzania Ryzykiem Kredytowym na rok 2017 (10% funduszy własnych –Rozporządzenie Ministra Finansów).

Zgodnie z kwartalnymi planami monitoringu w roku 2017 przeglądowi i klasyfikacji podlegało:

- w I kwartale **294** ekspozycje kredytowe,
- w II kwartale **263** ekspozycje kredytowe,
- w III kwartale **279** ekspozycji kredytowych,
- w IV kwartale **247** ekspozycji kredytowych.

I tak średnio w kwartale w roku 2017 systematycznemu monitoringowi kwartalnemu podlegało **67%** portfela kredytowego.

W ramach rocznego monitoringu zgodnie z „Instrukcją działalności kredytowej Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju” przeprowadzono ocenę sytuacji ekonomiczno – finansowej pozostałych podmiotów, które ze względu na zaangażowanie kredytowe podlegały monitoringowi raz w roku. W związku z powyższym oceną ze względu na sytuację ekonomiczno-finansową zostało objętych **252** podmiotów prowadzących działalność gospodarczą korzystających z produktów obciążonych ryzykiem kredytowym (kredyty, gwarancje bankowe), co miało przełożenie na dokonanie klasyfikacji **347** ekspozycji kredytowych związanych z finansowaniem działalności gospodarczej. W sumie monitoringiem rocznym zostało objęte zaangażowanie w wys. 97.094 tys. zł co stanowiło ponad 20% wartości całego portfela aktywów kredytowych wg stanu na dzień 31.12.2016 r. (zaangażowanie bilansowe + pozabilansowe). Dodatkowo w roku 2017 dwukrotnie, w okresach półrocznych przeprowadzono przegląd oraz dokonano na jego podstawie klasyfikacji ekspozycji obciążonych ryzykiem kredytowym będących efektem zakupu przez Bank instrumentów dłużnych.

Ponadto pracownicy Komórki ds. Monitoringu i Klasyfikacji Należności Kredytowych przeprowadzili roczny monitoring zabezpieczeń znajdujących się w portfelu kredytowym **113 szt.** kredytów mieszkaniowych i hipotecznych dla osób fizycznych oraz na zakup akcji. Bank zgodnie z rekomendacjami Nadzorca, tj. z wymogami zawartymi w Rekomendacji S Komisji Nadzoru Finansowego dokonywał przeglądu wartości zabezpieczeń w zakresie oceny wskaźnika LtV dla ekspozycji kredytowych zaliczanych do portfela ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomości mieszkalnej jak i do portfela ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomościach niemieszkalnych. W zakresie realizacji nałożonych wymogów na banki

w zakresie przeglądu wartości zabezpieczeń hipotecznych pracownicy Komórki wprowadzali do Systemu Analiz i Monitorowania Rynku Obrotu Nieruchomościami AMRON informacje dotyczące nieruchomości i ich wyceny dokonanej przez rzeczoznawców majątkowych, tym samym przyczyniając się do zwiększania informacji dot. rynku nieruchomości dostępnej w ww. bazie. I tak na koniec 2017 roku w ww. bazie znalazły się informacje o 557 nieruchomościach stanowiących jedną z ustanowionych form zabezpieczeń spłat kredytów udzielonych przez Bank.

W wyniku prowadzonych przez pracowników Komórki ds. Monitoringu i Klasyfikacji Należności Kredytowych działań monitorujących ryzyko kredytowe w roku 2017:

- ❖ poddano niezależnemu przeglądowi i klasyfikacji z uwzględnieniem kryterium sytuacji ekonomiczno-finansowej w okresach kwartalnych
 - 127 ekspozycji kredytowych w I kwartale,
 - 75 ekspozycji kredytowych w II kwartale,
 - 251 ekspozycji kredytowych w III kwartale ,
 - 224 ekspozycji kredytowych w IV kwartale

oraz raz w roku 325 ekspozycji kredytowych.

- ❖ po zapoznaniu się z propozycjami pracowników Komórki ds. Monitoringu i Klasyfikacji Należności Kredytowych i rekomendacją Komitetu Kredytowego, Zarząd Banku podjął decyzję o zmianie klasyfikacji należności i zobowiązań pozabilansowych o charakterze finansowym i gwarancyjnym do innej kategorii ryzyka w stosunku do **27 Kredytobiorców**, gdzie 34 ekspozycje kredytowe dotyczące 22 Kredytobiorców zostały zaklasyfikowane do klasy wyższego ryzyka kredytowego, a 6 ekspozycji kredytowych dotyczących 5 Kredytobiorców sklasyfikowano do klasy niższego ryzyka kredytowego.

W ramach realizacji procesu zarządzania wierzytelnościami trudnymi - podejmowane działania pracowników nowoutworzonej komórki ds. restrukturyzacji pod ścisłym nadzorem Wiceprezesa Pionu Restrukturyzacji i Windykacji za 8 m-cy 2017 roku przyniosły efekty w postaci odzyskania należności Banku w kwocie 4.414 tys. zł z czego spłata kapitału kredytów restrukturyzowanych oraz objętych działaniami prewencyjnymi wyniosła 2.668 tys. zł, a spłata odsetek to kwota 1.726 tys. zł, dodatkowo w przychodach Banku pojawiły się przychody z tytułu rozwiązania rezerw w kwocie 88 tys. zł. Dodatkowo w okresie funkcjonowania ww. komórki w ramach czynionych działań prewencyjno-restrukturyzacyjnych i zaradczych pracownicy zainicjowali i odbyli 68 spotkań z Kredytobiorcami, które to spotkania miały miejsce zarówno w siedzibie Kredytobiorcy jak i w siedzibie Banku, a które to niejednokrotnie odbywały się z udziałem Członków Zarządu Banku. Na koniec grudnia 2017 roku objętych procesem restrukturyzacji bądź to działaniami „prewencyjnymi” było 45 ekspozycji kredytowych w łącznej kwocie 52 mln zł (kapitał + odsetki). Powyższe działania służyły wzmocnieniu procesów kredytowych Banku i wskazywały na obszary wymagające modyfikacji i zmian o charakterze proceduralno-organizacyjnym.

4.4. RYZYKO PŁYNNOŚCI

Podstawowe miary zarządzania ryzykiem płynności stanowiły wskaźniki wynikające z Uchwały Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności. Jednocześnie Bank monitorował i raportował pozycje dotyczące sytuacji płynnościowej wg postanowień rozporządzenia CRR, a zwłaszcza poziom płynności krótkoterminowej określony wskaźnikiem LCR (liquidity coverage ratio) - relacją aktywów płynnych do wypływów netto. Podstawą polityki Banku w zakresie płynności było utrzymywanie portfela aktywów płynnych oraz wzrost stabilnych źródeł finansowania, w szczególności stabilnej bazy depozytowej osób prywatnych. Podstawową metodą pomiaru ryzyka była luka płynności, tj. zestawienie urealnionych terminów płatności aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych. Aktywa, pasywa i zobowiązania pozabilansowe były grupowane według podobnej charakterystyki oraz rozdzielane do odpowiednich przedziałów czasowych, które kształtowały ryzyko płynności, zgodnie z terminami zapadalności/wymagalności i z zasadami urealniania poszczególnych kategorii, przyjętymi przez Bank. Oprócz wewnętrznych limitów ostrożnościowych, za każdy dzień roboczy analizie i kontroli podlegały nadzorcze normy płynności –wskaźniki M1, M2, M3, M4, wynikające z Uchwały Nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności. Na dzień 31.12.2017 r. Bank zachował nadzorcze miary płynności powyżej ustalonych limitów. Dodatkowo zgodnie z zapisami art. 416 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych Bank sporządzał sprawozdania dotyczące płynności krótkoterminowej w okresach miesięcznych (Liquidity Coverage Ratio LCR) oraz sprawozdania dotyczące stabilnego finansowania w okresach kwartalnych (Net StableFunding Ratio NSFR). Od października 2015r. Bank monitoruje stopień wypełnienie wskaźnika LCR zgodnie z wymaganiami rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10.10.2014r., gdzie poziom tego wskaźnika wynosił na dzień 31.12.2017 r. 217% przy obowiązującym minimalnym limicie pokrycia wypływów netto wynoszącym w danym roku 80% . W całym 2017 roku płynność Banku kształtowała się na wystarczającym poziomie. Bank posiadał bufor płynnościowy (znaczący portfel płynnych papierów wartościowych), a także miał do dyspozycji dodatkowe środki zabezpieczające potencjalny odpływ depozytów w Banku Zrzeszającym w formie limitu lokacyjnego i debetowego oraz z przyznanego kredytu stabilizacyjnego, a pozyskanie stabilnych źródeł finansowania (zwłaszcza depozytów gospodarstw domowych) umożliwiło w 2017 roku finansowanie akcji kredytowej.

4.5. RYZYKO RYNKOWE - ryzyko walutowe

Skala działalności walutowej Banku w roku 2017 nadal nie była znacząca, ponieważ zarówno aktywa jak i pasywa walutowe Banku nadal stanowiły ułamek procenta sumy bilansowej. Ryzyko rynkowe było umiarkowane i ograniczało się ono do ryzyka poniesienia straty na skutek niekorzystnych zmian

kursów walut. Bank nadal ryzyko rynkowe zawężał do ryzyka kursowego i stosował uproszczone metodologie w zakresie zasad pomiaru i monitorowania ryzyka walutowego.

Na potrzeby oszacowania kwoty ekspozycji na ryzyko, Bank przyjął tzw. metodę podstawową obliczania wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe. Udział aktywów walutowych i zobowiązań pozabilansowych w sumie bilansowej na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniósł 0,77%, natomiast udział pasywów walutowych 0,78%. Wg stanu na dzień 31.12.2017r. pozycja długa występuje w walucie GBP w wysokości 29 tys. zł. oraz w walucie euro w wysokości 1 tys. zł., natomiast w walucie USD występuje pozycja krótka w wysokości 102 tys. zł.

Jeśli wartość maksymalnej całkowitej pozycji walutowej na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy nie przekroczyła w żadnym z badanych miesięcy 10% posiadanych przez Bank funduszy własnych oraz jednocześnie średnia z tego okresu nie przekroczyła 5% funduszy własnych, Bank uznaje, że minimalny wymóg kapitałowy na ryzyko walutowe jest wystarczający i nie wyznacza dodatkowego wymogu z tego tytułu.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku całkowita (krótka) otwarta pozycja walutowa wyniosła 102 i była poniżej 2% funduszy własnych banku.

Zgodnie z Polityką Zarządzania Ryzykiem Bank powinien kształtować pozycję walutową w ramach limitu otwartej pozycji walutowej całkowitej nie przekraczającej 2% funduszy własnych Banku. Jednocześnie Bank dopuszcza przekroczenie limitu otwartej pozycji walutowej całkowitej powyżej 2% funduszy własnych do maksymalnego poziomu 5% funduszy własnych.

Polityka Zarządzania Ryzykiem dopuszcza przekroczenie pozycji walutowej długiej lub krótkiej (większej z dwóch) ponad 2% funduszy własnych Banku, w przypadku gdy:

- ✓ podjęte działania zmierzające do zmniejszenia pozycji nie byłyby uzasadnione z punktu widzenia ekonomicznego,
- ✓ Bank powziął informację od Klientów o planowanych operacjach walutowych.

Całkowita otwarta pozycja walutowa w ciągu miesiąca nie przekroczyła 2% funduszy własnych, w przypadku poszczególnych walut również nie doszło do przekroczeń

Taki stan rzeczy był efektem systematycznego monitoringu ryzyka walutowego w cyklach dziennych, gdzie sporządzane były raporty dotyczące otwartej pozycji walutowej, które przedkładano kierownictwu Banku w celu podjęcia stosownych decyzji.

4.6. RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w roku obrachunkowym 2017 polegało na badaniu zmienności wyniku odsetkowego wynikającej ze zmian stóp procentowych w granicach niezagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą Banku.

Zmienność stóp procentowych wpływa bowiem na dochody Banku, wynikające z różnicy w oprocentowaniu i strukturze czasowej pomiędzy wielkością aktywów i pasywów. W 2017 roku Radę

Polityki Pieniężnej nie podjęła zmiany w zakresie podstawowych stóp procentowych. Ryzyko stopy procentowej monitorowane było poprzez analizę ryzyka luki i profilu stopy procentowej bilansu Banku, w połączeniu z ustalaniem na dany rok obrotowy przez **Zarząd Banku limitem dopuszczalnego poziomu zmiany wyniku odsetkowego**. Ryzyko stopy procentowej zdeterminowane było głównie **ryzykiem niedopasowania terminów przeszacowań** stóp procentowych aktywów i zobowiązań Banku. Na dzień 31.12.2017 r. obliczono potencjalną zmianę wyniku finansowego (odsetkowego) dla szokowego spadku lub wzrostu stóp procentowych (zgodnie z metodą pomiaru ryzyka stopy procentowej stosowaną przez Bank – wzrost i spadek o 200 p.b.). W przypadku **wzrostu/spadku stóp** procentowych potencjalna niekorzystna zmiana dochodu przy spadku stóp procentowych o 200 p.b. wyniosłaby w skali 12 miesięcy **2.584 tys. zł**, tj. 10,67% annualizowanego wyniku odsetkowego i 6,75% funduszy własnych. Należy podkreślić, iż ekspozycja Banku na ryzyko stopy procentowej na przestrzeni roku sprawozdawczego kształtowała się – na akceptowalnym poziomie, gdzie realizacja wielkości w zakresie rozpiętości odsetkowej i marży odsetkowej nieznacznie była poniżej wielkości planowanych, co nie było łatwe przy utrzymującym się niskim poziomie stóp procentowych oraz wzroście należności w sytuacji nieregularnej.

4.7. RYZYKO OPERACYJNE

Ryzyko operacyjne to możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych. Ryzyko operacyjne obejmuje ryzyko prawne natomiast wyłącza się z niego ryzyko utraty reputacji.

Celem strategicznym zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku jest optymalizacja efektywności gospodarowania poprzez dopasowanie mechanizmów kontrolnych do rzeczywistego poziomu narażenia na ryzyko, zapobieganie występowaniu zdarzeń operacyjnych, minimalizowanie strat operacyjnych oraz zwiększanie szybkości oraz efektywności reakcji Banku na zdarzenia operacyjne.

W roku 2017 Bank tworzy wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego obliczony metodą wskaźnika bazowego w wysokości 4.166 tys. zł. Poziom straty brutto związanej ze zdarzeniami operacyjnymi odnotowanymi na dzień 31.12.2017 r. mającymi bezpośredni wpływ na rachunek wyników wynosił 59 tys. zł. z czego odzyskano 51 tys. zł.

Na dzień 31.12.2017 r. odnotowano 16 zdarzeń mających bezpośredni wpływ na rachunek zysków i strat. Zaistniałe zdarzenia wystąpiły w obszarach:

- wykonywanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi -7 zdarzeń
- oszustwo zewnętrzne -5 zdarzeń
- uszkodzenie aktywów / klęski żywiołowe i inne zdarzenia- 3 zdarzenia
- Klienci, produkty i praktyka biznesowa – 1 zdarzenie

4.8. RYZYKO TRUDNOMIERZALNE

Bank w 2017r. zarządzał ryzykiem trudnomierzalnym poprzez realizację procesów określonych w "Instrukcji zarządzania ryzykiem trudnomierzalnym w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju" oraz w "Polityce zarządzania zgodnością oraz ryzykiem braku zgodności Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju".

W roku 2017 **nie odnotowano strat finansowych jak również niefinansowych** związanych z ryzykiem trudnomierzalnym. Świadczy to o prawidłowo funkcjonującym systemie zarządzania ryzykiem trudnomierzalnym w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju.

V. PERSPEKTYWY ROZWOJU I PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ

Podstawowym wyzwaniem stojącym przed Bankiem w kolejnych miesiącach jest konsekwentna i skuteczna realizacja Planu Finansowego na rok 2018 oraz wdrożonego w Banku Planu ochrony kapitału jak również zatwierdzenie przez Komisję Nadzoru Finansowego Planu naprawy, warunkujących dalsze kierunki funkcjonowania Banku w tym przystąpienie do Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Planowane przez Bank na najbliższy okres działania ukierunkowane będą przede wszystkim na poprawę jakości aktywów m.in. poprzez zwiększenie wolumenu sprzedaży kredytów, ze szczególnym naciskiem na sprzedaż kredytów nisko kwotowych dla osób fizycznych, dalszy wzrost efektywności zarządzania ryzykiem kredytowym z uwzględnieniem restrukturyzacji i windykacji oraz realizację działań zmierzających do wzmocnienia kapitałowego poprzez zasilenie funduszy własnych generowanymi zyskami i zobowiązaniami podporządkowanymi w celu poprawy wskaźników adekwatności kapitałowej Banku.

Dla zapewnienia realizacji celów sprzedażowych Banku w aktualnych warunkach rynkowych charakteryzujących się m.in. nasiloną konkurencją, niskim poziomem stóp procentowych, nasilonymi zmianami prawno-regulacyjnymi, po zdiagnozowaniu barier sprzedażowych opracowano i rozdzielono zadania rynkowe przypisane poszczególnym komórkom biznesowym, których realizacja pozwoli na zwiększenie zysków jak i wykonanie założeń przyjętych w opracowanych planach.

W obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym i restrukturyzacyjno-windykacyjnym działania Banku skoncentrowane będą przede wszystkim na dążeniu do pełnej realizacji założonych w Planie finansowym wielkości charakteryzujących jakość portfela kredytowego, poprzez kontynuację rozpoczętych w poprzednich latach działań zmierzających do maksymalnego odzyskania kwot kredytów nieregularnych, czy to w wyniku prowadzonych przez Bank postępowań egzekucyjnych i upadłościowych, czy to własnych działań windykacyjnych, czy też działań restrukturyzacyjnych, mających doprowadzić do odzyskania pełnej zdolności kredytowej i ustabilizowania sytuacji ekonomiczno-finansowej podmiotów objętych przez Bank procesem restrukturyzacji. Dla minimalizacji ryzyka kredytowego i zapobieżenia wystąpienia niekorzystnych zdarzeń w obszarze jakości portfela kredytowego w przyszłości, Bank prowadził będzie politykę ostrożnego podejścia do kredytowania nowych podmiotów oraz permanentnego monitorowania kondycji podmiotów finansowanych.

Istotne znaczenie dla poprawy funkcjonowania Banku w najbliższym czasie mają działania zmierzające do poprawy parametrów kapitałowych, takich jak m.in. współczynniki kapitałowe Tier1 i TCR oraz relacja kapitału wewnętrznego do kapitału dostępnego na pokrycie ryzyka. Dotychczas

podejmowane przez Bank działania przeprowadzone w kierunku wzmocnienia kapitałowego wpłynęły na poprawę stabilności finansowej Banku oraz zapewniły realizację współczynników kapitałowych na koniec 2017 roku na wymaganym przepisami prawa poziomie. Mając na względzie wzrost wymogów ostrożnościowych od 1 stycznia 2018 roku jak również konieczność wypełnienia wymogu MREL, Bank określił działania w kierunku zwiększenia funduszy własnych do poziomu niezbędnego do dalszego bezpiecznego funkcjonowania, dlatego priorytetem dla Banku będzie kontynuacja działań w celu uzupełnienia niedoboru funduszy własnych dla zachowania wymogu połączonego bufora. Zarząd Banku zarekomenduje zebraniu Przedstawicieli przeznaczenie wypracowanych zysków netto na zasilenie funduszu zasobowego.

VI. REALIZACJA UCHWAŁ ZEBRANIA PRZEDSTAWICIELI BANK SPÓŁDZIELCZEGO W JASTRZĘBIU ZDROJU PODJĘTYCH W 2017 ROKU.

W 2017 roku odbyły się dwa Zebrania Przedstawicieli Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju;

I. Nadzwyczajne Zebranie Przedstawicieli Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju w dniu 30 stycznia 2017 roku, które podjęło 4 uchwały:

- Uchwały nr 1/2017, 2/2017, 3/2017 - dotyczące zatwierdzenia regulaminu obrad, zatwierdzenia porządku obrad, stwierdzenia prawidłowości zwołania Nadzwyczajnego Zebrania Przedstawicieli Banku i jego zdolności do podejmowania uchwał oraz zatwierdzenia protokołu z poprzedniego Zebrania Przedstawicieli Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju z dnia 17.06.2016 roku,
- miały charakter porządkowy i zostały wykonane zgodnie z porządkiem obrad Nadzwyczajnego Zebrania Przedstawicieli.
- Uchwała nr 4/2017 w sprawie zmian w Statucie Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju **została zrealizowana**. Na mocy postanowienia Sadu Rejonowego w Gliwicach z dnia 21.02.2017r. w sprawie rejestracji zmian w Statucie Banku, w dniu 02.03.2017r. Bank Spółdzielczy w Jastrzębiu Zdroju złożył wniosek o wyrażenie zezwolenia na zaliczenie udziałów wniesionych po 28.06.2013r. do kapitału CET1. Komisja Nadzoru Finansowego decyzją z dnia 31.03.2017r. wyraziła zgodę na zaklasyfikowanie udziałów wniesionych po 28.06.2013r. do kapitału podstawowego Tier I (pismo nr DBS/DBS_W4/7105/41/5/2017/KJ).

II. Zebranie Przedstawicieli Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju w dniu 19 czerwca 2017 roku, które podjęło 16 uchwał w n/w sprawach:

- Uchwały nr 1, 2, 3, dotyczące zatwierdzenia, regulaminu obrad, porządku obrad, stwierdzenia prawidłowości zwołania Zebrania Przedstawicieli Banku i jego zdolności do podejmowania uchwał oraz zatwierdzenia protokołu z Nadzwyczajnego Zebrania Przedstawicieli z 30.01.2017 roku – **miały charakter porządkowy i zostały wykonane zgodnie z porządkiem obrad ZP.**
- Uchwały nr 4/2017, nr 5/2017 i nr 10/2017, dotyczące:
 - ✓ zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju za rok 2016 oraz kierunków rozwoju działalności Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju w 2017 roku,
 - ✓ zatwierdzenia sprawozdania z działalności Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju oraz z badania sprawozdania finansowego Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju za rok 2016,
 - ✓ zatwierdzenia sprawozdania finansowego Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju za 2016 rok

- zostały podjęte zgodnie z wymogami określonymi w ustawie o rachunkowości. Uchwały nie wymagały wykonania.

o Uchwały nr 6/2017 i 7/2017 w sprawie;

✓ zatwierdzenia kroczącej Strategii Banku „Cele Strategiczne i Rozwojowe Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju. STRATEGIA DZIAŁANIA 2017-2021”,

✓ zatwierdzenia „Polityki zarządzania łaodem korporacyjnym w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju”,

- zostały zrealizowane, co roku podlegają weryfikacji i ocenie przez Radę Nadzorczą Banku.

o Uchwały nr 8/2017 i 9/2017 w sprawie;

✓ zatwierdzenia „Procedury dokonywania ocen odpowiedności Członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju”

✓ przyjęcia Sprawozdania Komisji ds. odpowiedności oraz oceny kwalifikacji członków Rady Nadzorczej oraz oceny kolegialnej Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju za 2016 rok,

- wynikały z wdrożenia obowiązujących przepisów prawa i zostały wykonane, poprzez zatwierdzenia sprawozdania Komisji odpowiedności w sprawie oceny indywidualnej i kolegialnej Rady Nadzorczej, w toku posiedzenia Zebrania Przedstawicieli Banku.

o Uchwała nr 11/2017 w sprawie sposobu pokrycia straty bilansowej za rok obrotowy 2016 Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju, **została wykonana poprzez zaksięgowanie określonych pozycji w księgach rachunkowych Banku.**

o Uchwały nr 12/2017 - 15/2017 w sprawie udzielenia absolutorium Członkom Zarządu Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju **stanowiły wyraz oceny pracy poszczególnych Członków Zarządu Banku w 2016 roku. Uchwały nie wymagały wykonania.**

o Uchwała nr 16/2017 w sprawie wyrażenia zgody Zebrania Przedstawicieli na zbycie nieruchomości przejętych na własność Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju.

Żadna z nieruchomości objętych powyższą Uchwałą Zebrania Przedstawicieli nie została w 2017 roku przez Bank sprzedana.

Jastrzębie – Zdrój, dn. 29 marca 2018 r.